Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

№ 27 (801) ГОД XVI БЕЛАСТОК 4 ЛІПЕНЯ 1971 г. ЦАНА 60 гр.

У Нацыянальнай камісіі

18 чэрвеня г.г. адбылося першае пасяджэнне Нацыянальнай камісіі Ваяводскага камітэта Польскай аб'яднанай рабочай партыі ў Беластоку новай кадэнцыі.

Пасяджэнне адкрыў сакратар ВК ПАРП Уладзіслаў Юшкевіч, які паінфармаваў аб новым складзе Нацыянальнай камісіі, утворанай пастановай пленума ВК ПАРП, які адбыўся 25 мая г.г. У склад Нацыянальнай камісіі ВК ПАРП увайшлі: Збігнеў Дамброўскі, Аляксандр Давідзюк, Станіслаў Зялінскі, Стэфан Бізеўскі, Антаніна Галіцкая, Барбара Нічыпарук, Лявон Харытанюк, Хведар Рысь, Янка Зенюк, Яўгеніюш Петрушкевіч, Багдан Назарэвіч, Вольга Мацкевіч, Мікалай Куц, Георгі Валкавыцкі, Стэфан Кэнска і Ян Копчук.

Сакратар ВК запрапанаваў таксама склад прэзідыума камісіі: старшынёй — кіраўнік аддзела культуры ВРН Збігнеў Дамброўскі, намеснікам — працаўнік аддзела прапаганды ВК ПАРП Аляксандр Давідзюк і сакратаром — намеснік кіраўніка адміністрацыйнага аддзела ВК ПАРП Станіслаў Зялінскі.

Затым тав. Ул. Юшкевіч уручыў усім членам камісіі пасведчанні, упаўнаважваючыя да дзейнасці ў данай галіне, і пажадаў плённых вынікаў.

З мэтамі і заданнямі Нацыянальнай камісіі пазнаёміў прысутных кіраўнік адміністрацыйнага аддзела ВК ПАРП Уладзіслаў Канстанчук. Яны зыходзяць з характару ленінскай нацыянальнай палітыкі, якою кіруецца наша партыя, і будуць спрыяць далейшай актывізацыі нацыянальных меншасцей у будаўніцтве сацыялізма ў ПНР. Тав Ул. Канстанчук падкрэсліў таксама, што ў склад камісіі ўвайшлі прадстаўнікі ўсіх нацыянальных таварыстваў. якія дзейнічаюць на Беласточчыне. Бралася таксама пад увагу грамадская структура, у кампаніі ёсць прадстаўнікі рабочых, сялян і інтэлігенцыі.

Кіраўнік адміністрацыйнага аддзела ВК станоўча ацаніў дзейнасць папярэдняга складу камісіі, сцвярджаючы, што Нацыянальная камісія, была сур'ёзным памочнікам ВК у належным правядзенні нацыянальнай палітыкі.

У сувязі з тым, што камісія моцна адноўлена, па прапанове яе старшыні прысутныя выслухалі агульныя інфармацыі прадстаўнікоў нацыянальных таварыстваў аб стане і дзейнасці іх арганізацый.

З такімі інфармацыямі выступілі па чарзе: сакратар ГП БГКТ Янка Зенюк, сакратар ГП ЛГКТ Яўгеніюш Петрушкевіч, старшыня павятовага аддзела УГКТ у Банях Мазурскіх Сцяпан Кантралевіч і старшыня гуртка Рускага культурнага таварыства ў Беластоку Яўгеніюш Вердоні.

Было вырашана, што прэзідыум камісіі выпрацуе канкрэтны план дзейнасці і прадставіць яго на абмеркаванне на наступным пасяджэнні камісіі. (рд)

Новы Бельск. *Фота — Сянько*

НА ШЛЯХУ ДА КАТЛЕТАЎ І КАЎБАСЫ

НА СЯЛЯНСКІМ ПАНАДВОРКУ

У нашай вандроўцы *«па шляху да катлетаў і каўбас»* спынімся сёння на сялянскім панадворку. Тут, у хлявах і ў гумне распачынаюцца ўсе крыніцы гэтага шляху. А вядома ж, што добры пачатак гарантуе паспяховае заканчэнне кожнага дзеяння.

Што ж тады чуваць, што відаць на сялянскім панадворку?

Перш за ўсё відаць яшчэ многа традыцыйных. [illegible] хлявоў пад саламянай страхой, а ў іх, быццам у батлейцы — мірнае сужыццё кароў з авечкамі, коньмі, парасятамі і — часам — куркай-чубаткай, якая прыемна какадача. На весну і ўвосень у такіх хлявах накапляецца столькі гною, што бедная жывіна ледзь здолее распраставаць ногі.

Гаварылі мне ў Мілейчыцкай грамадзе, што менавіта такі малюнак хлява паўтараецца ў іх на кожным сялянскім панадворку.

Ён нагадвае даўняе, ужо гістарычнае мінулае, выклікае сентыментальныя думкі, узбуджае паэтычную меланхолію беларускай вёскі. Толькі ад паэтычнай меланхоліі нікому нават аднаой катлеціны не прыбудзе, хутчэй наадварот.

Вядома, усяго адразу перабудаваць няма ніякай магчымасці. Дзеля гэтага патрэбны вялікі капітал і будаўляныя матэрыялы. Аднаго і другога пакуль што не хапае. Можна аднак пры хляве выкапаць яму на гнаёўку, можна сцены хлявоў памаляваць вапнай. Можна, але...

Каб паказаць сялянам, як гэта трэба рабіць, заатэхнічная служба рашыла ў вёсках Баравікі, Мядзвежыкі, Навасёлкі і на хутары Харашчэва наладзіць прыкладнае бяленне гаспадарскіх будынкаў. І тут аказалася... Хай пра тое, што аказалася, лепш раскажа сам гаспадар грамады, старшыня прэзідыума ГРН у Мілейчыцах, тавырыш Вішанка.

— Так, мелі мы вялікія цяжкасці ў правядзенні гэтага мерапрыемства. Не было адпаведных прылад і не хапала добрай, перагасаванай вапны. Маляванне вымушаны былі мы праводзіць гаспадарчым спосабам — пры дапамозе спрадвечнага пэндзля, як за дзедаў-прадзедаў бывала. Гэта займала шмат часу і не заахвочвала сялян да такога спосабу павышэння ўзроўню гігіены ў інвентарскіх памяшканнях, бо каму ж хочацца голымі рукамі пэцкацца ў едкай вапне. У гэтым годзе хацелі б мы, каб гаспадары ў нашай грамадзе пабялілі прынамсі 80 хлявоў і абораў. Наўрад ці даб'емся гэтага, бо дагэтуль толькі некаторыя хлебаробы рашыліся выканаць гэтую працу ўласнымі сіламі. Сельскагаспадарчыя гурткі не маюць у нас адпаведных прылад для малявання, а на складах ГС не хапіла патрэбнай вапны і — як чуў — няма што спадзявацца, каб яна там паявілася. Сямяціцкі ПОМ купіў бы тры апараты для бялення інвентарскіх памяшканняў, але толькі тры! Што імі зробіш у цэлым павеце?

Вось яно як! І дзе ж тут гаварыць пра вялікія справы сучаснай заатэхні-

Працяг на стар.4

БГКТ хроніка

■ 12-га чэрвеня адбыўся ўрачысты пленум гданьскага аддзела Беларускага таварыства, прысвечаны 15-ай гадавіне БГКТ. З дакладам выступіла сакратар аддзела Анна Красько. З прамовамі выступілі: член прэзідыума ГП БГКТ Аляксандр Баршчэўскі і сакратар ваяводскага праўлення Фронту адзінства народа ў Гданьску Антоні Юр'еў. У пленуме прыняў таксама ўдзел прадстаўнік упраўлення ўнутраных спраў ВРН Генрык Равінскі. Затым адбылася мастацкая частка. Вёў пленум намеснік старшыні аддзела Іван Мацкевіч.

■ 14-га чэрвеня наш паэт Алесь Барскі правёў аўтарскую сустрэчу ў пачатковай школе ў Юшкавым Грудзе. Многія вучні набылі зборнік вершаў «Жнівень слоў» з подпісамі аўтара.

■ Пры гарадскім аддзеле БГКТ існуе курс ігры на акардэоне пад кіраўніцтвам Веслава Дзюбінскага. 19 чэрвеня 28 школьнікаў — удзельнікаў гэтага курса паспяхова здало экзамены.

■ Павятовае праўленне Саюза вясковай моладзі ў Дуброве і праўленне аддзела БГКТ арганізавалі ў Ячне спалучаную ўрачыстасць, прысвечаную «Святу маладосці» і 15-ай гадавіне БГКТ. З дакладам выступіў намеснік старшыні аддзела БГКТ Аляксандр Мазалеўскі. Ва ўрачыстасці прымалі ўдзел сакратары павятовага камітэта ПАРП Мар'ян Персіянаў і Аляксандр Жданук, кіраўнік аддзела культуры павятовай рады нарадовай Казімір Янкоўскі і з Беластока — член прэзідыума ваяводскага праўлення ЗМВ Рышард Мэлькэ і старшыня ГП БГКТ Міхась Хмялеўскі. Вёў урачыстасць старшыня грамадскага праўлення ЗМВ Іван Жданук. У мастацкай частцы выступіў бельскі хор БГКТ пад кіраўніцтвам Сяргея Лукашука. Затым адбыліся спартыўныя спаборніцтвы і танцавальная вечарына ў мясцовым доме культуры.

■ З нагоды 15-ай гадавіны БГКТ сямяціцкі аддзел, мясцовыя ўлады і арганізацыі 20-га чэрвеня арганізавалі народны фэстын. З дакладам выступіў старшыня аддзела БГКТ Анатоль Мартыновіч. Выступаў таксама сакратар павятовага камітэта ПАРП Вацлаў Майсюшка. У прэзідыуме фэстына былі прадстаўнікі аддзела БГКТ, павятовых і грамадскіх улад, а таксама член прэзідыума ГП БГКТ Шыман Шыманюк. Багатая была мастацкая частка ў выкананні аматарскіх калектываў, а таксама цікавыя іншыя мерапрыемствы, як спартыўныя спаборніцтвы, кніжная латарэя, паказы пажарнай каманды і г.д. Фэстын закончыўся народным гуляннем пад музыку аркестра.

■ 20-га чэрвеня навуковы гурток БГКТ пад кіраўніцтвам Юркі Туронка зацвердзіў фальклорныя апытальнікі, звязаныя з абрадамі ў сувязі з нараджэннем і смерцю чалавека, а таксама з народным будаўніцтвам. Наступным пунктам пасяджэння была абмяркоўка тэматыкі да навуковага сшытка № 2.

■ 19—20 чэрвеня эстрада ГП БГКТ дала тры канцэрты ў літоўскім асяроддзі ў Сэйненскім павеце.

■ 19-га чэрвеня першы сакратар павятовага камітэта ПАРП у Беластоку Іван Дзянісюк (раней ён працаваў у Саколцы) прыняў старшыню і сакратара ГП Міхася Хмялеўскага і Янку Зенюка, а таксама сакратара беластоцкага аддзела БГКТ Валю Філіпюк, якія праінфармавалі яго аб працы аддзела і яго цяжкасцях. (мс)

Звозка сена. *Фота Цаф Сянько*

Падзеі ◇ Здарэнні ◇ Факты ◇ Каментарыі ◇ Весткі

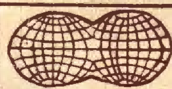 СВЕТ

ПРАПАНОВА КАНФЕРЭНЦЫІ ПЯЦІ

Нядаўна урад Савецкага Саюза апублікаваў заяву па пытанню аб скліканні канферэнцыі ядзерных дзяржаў. Заява была перададзена урадам ЗША, КНР, Францыі і Англіі.

Прааналізаваўшы міжнародную абстаноўку, урад СССР лічыць, што ў прымяненні дзейсных мер, якія вядуць да ядзернага раззбраення, заключаецца абавязак і адказнасць усіх ядзерных дзяржаў. Яны, менавіта яны, — гаворыцца ў заяве, — могуць і павінны выпрацаваць і ажыццявіць практычную праграму ядзернага раззбраення.

Вядома, што ў ядзерных дзяржаў пакуль няма адзінага падыходу да вырашэння пытанняў ядзернага раззбраення і што іх погляды па гэтых пытаннях у многім разыходзяцца. Але гэта не павінна быць перашкодай да таго. каб ядзерныя дзяржавы пачалі сумесную работу, накіраваную на збліжэнне сваіх пунктаў гледжання.

З улікам такіх меркаванняў Савецкі ўрад прапануе склікаць у бліжэйшы час канферэнцыю пяці дзяржаў, якія маюць ядзерную зброю, — Савецкага Саюза, Злучаных Штатаў Амерыкі, Кітайскай Народнай Рэспублікі, Францыі і Вялікабрытаніі. На такой нарадзе маглі б быць разгледжаны пытанні ядзернага раззбраення ў цэлым. Што датычыць дагаворанасці, якая з'явілася б вынікам перагавораў, то яна магла б ахопліваць як увесь комплекс мер ядзернага раззбраення, так і асобныя меры, якія паступова падводзілі б да гэтай мэты.

АБУРЭННЕ

У амерыканскім кангрэсе па-ранейшаму настойваюць на тым, каб урад выдаў заканадаўцам сакрэтны даклад Пентагона, які раскрывае падаплёку падрыхтоўкі амерыканскай агрэсіі супраць в'етнамскага народа.

Сенатар Эдмунд Маскі заявіў, што калі газетам «Нью-Йорк таймс» і «Вашынгтон пост» не дазваляюць публікаваць матэрыялы пентагонаўскага даклада і калі ваеннае ведамства не рассакрэціць свой даклад, то «вельмі многа амерыканцаў па-ранейшаму будзе думаць, што ад іх усё яшчэ штосьці ўтойваюць». Прадстаўнікі ўрада, аднак, якраз і прызнаюць, што ў гэтым дакладзе Пентагона ёсць матэрыялы, якія ўлады хочуць утаіць ад амерыканскага народа.

ДАПАМОГА

Па просьбе індыйскага ўрада Савецкі Саюз накіраваў транспартныя самалёты «АН-12» для аказання дапамогі пры вырашэнні праблемы з усходнепакістанскімі бежанцамі, якія знаходзяцца цяпер на тэрыторыі Індыі.

ЗНЯВОЛЕНЫЯ

Міністр паліцыі Ізраіля Ш. Хілель заявіў, што ў ізраільскіх турмах па абвінавачанню ў «тэрарызме» ўтрымліваецца 3.600 зняволеных. Гэты факт сведчыць аб тым, што ізраільскія ўлады, імкнучыся падавіць супраціўленне насельніцтва акупіраваных арабскіх тэрыторый, усё ў большай меры прыбягаюць да рэпрэсій і арыштаў. (ак)

БССР

АКАДЭМІК КРАСІН

Споўнілася 60 гадоў выдатнаму беларускаму вучонаму Андрэю Красіну. Ён спецыяліст у галіне ядзернай тэхнікі, узначальвае Інстытут ядзернай энергетыкі Акадэміі навук БССР.

А. Красін пад кірункам вядомага вучонага-атамшчыка Ігара Курчатава працаваў над устанаўленнем першай у свеце атамнай электрастанцыі. За вялікія навуковыя дасягненні яму прысвоена Ленінская прэмія.

БЕЛАРУСКАЕ МАСТАЦТВА

У чэрвені адбылося чарговае пленарнае пасяджэнне праўлення Саюза мастакоў БССР. Было яно прысвечана пытанням развіцця беларускага мастацтвазнаўства і крытыкі. Дакладчык А. Сурскі адзначыў, што беларускае мастацтва выходзіць на міжнародную арэну, што дасягае яно значных поспехаў, а беларускія мастакі атрымліваюць высокія ўзнагароды на ўсесаюзных і міжнародных конкурсах.

НАРОДНЫЯ ЎМЕЛЬЦЫ

Гомельшчына здаўна славіцца як край самабытных народных умельцаў. У юбілейных выстаўках мінулага года ўдзельнічала больш як 1700 народных майстроў і самадзейных мастакоў, якія паказалі 2130 твораў. 46 прадстаўнікоў Гомельшчыны было запрошана ў Маскву на Усесаюзную выстаўку, дзе дыпломам І ступені былі адзначаны работы разьбяра па дрэве Дзмітрыя Сталярова з Рагачоўскага раёна.

КАЗКІ

Выдавецтва «Навука і тэхніка» выпусціла ў свет зборнік «Казкі пра жывёл і чарадзейныя казкі». Кніжку склаў фалькларыст К. Кабшнікаў. Ён таксама напісаў уступны артыкул, у якім коратка расказвае пра беларускія народныя казкі, пра гісторыю іх збірання і вывучэння, пра змест і нацыянальныя асаблівасці. У зборніку знаходзім звыш 180 розных казак. Ён з'яўляецца звяном шматтомнага акадэмічнага выдання беларускага фальклору.

ХЛЕБАЗАВОДЫ

У вёсках Магілёўскай вобласці дзейнічаюць зараз 42 механізаваныя хлебазаводы. Яны здольны забяспечыць печаным хлебам мільён чалавек. Нядаўна ўступіў у строй новы хлебазавод у вёсцы Курманава Мсціслаўскага раёна. Ён поўнасцю механізаваны. Выпускае ў суткі 10 тон хлеба і шмат абаранкавых і булачных вырабаў.

ПАЛЕСКІ НАФТАЗАВОД

Дырэктывамі XXIV з'езда КПСС на новую пяцігодку прадугледжана павелічэнне здабычы нафты ў Беларусі прыкладна ў два разы. Аднaчасова пастаноўлена пабудаваць Мазырскі нафтаперапрацоўчы завод. Ужо цяпер на будаўнічых пляцоўках на ўскраіне Мазыра паявіліся шматпавярховыя дамы, корпус вучылішча тэалогіі, узводзяцца вытворчыя і адміністрацыйныя будынкі.

Новы горад, які будаўнікі ўжо цяпер называюць Палескі Нафтаград, будзе ўтрая большы за сённяшні Мазыр. (вр)

ПОЛЬШЧА

ПАСЯДЖЭННЕ СЕЙМА ПНР

23 чэрвеня г.г. прэм'ер П. Ярашэвіч выступаў з прамоваю ў Сейме. Гаварыў ён аб намаганнях, зробленых партыйнымі і дзяржаўнымі ўладамі ў напрамку лепшага забеспячэння польскага грамадства спажывецкімі артыкуламі і будаўнічымі матэрыяламі. Зараз значна паправілася забеспячэнне жыхароў нашай краіны мясам і мяснымі прадуктамі. Іншая справа, якая знаходзіцца ў цэнтры ўвагі партыі і ўрада, гэта забеспячэнне сялян патрэбнымі сельскагаспадарчымі машынамі і будаўнічымі матэрыяламі. Як вядома, усё яшчэ адчуваецца недахоп сельскагаспадарчых машын і будаўнічых матэрыялаў.

Кіруючыя ўлады нашай краіны прынялі рад пастаноў адносна павелічэння прадукцыі ў спажывецкай і лёгкай прамысловасці, запланавалі мадэрнізацыю пунктаў скупу хатняй жывёлы і мясных магазінаў. Урад прыдзяліў на гэтыя інвестыцыі дадаткова каля 350 мільёнаў злотых. Звернута таксама ўвага на пабудову новых крамаў у многіх раёнах вялікіх гарадоў, у якіх жыхары вымушаны рабіць пакупкі ў цэнтры горада, на павелічэнне колькасці так званых «рухомых» пунктаў продажу, на развіццё перасылачнай формы продажу і іншых форм гандлёвых паслуг. Важнымі справамі з'яўляюцца таксама такія справы, як павелічэнне рамесных варштатаў і павелічэнне аўтамашын для вясковага гандлю, продаж вугалю сялянам. У цэнтры ўвагі надалей будзе павелічэнне прадукцыі і матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне нашай гаспадаркі, паляпшэнне паспяховасці працы, ліквідацыя занядбанняў і аслаблення дысцыпліны, пракладванне напрамкаў для масавай грамадскай ініцыятывы.

На гэтым пасяджэнні Сейм ПНР выбраў членамі Рады Дзяржавы пасла Ф. Гесінга — намесніка прэзаса НК ЗСЛь, прэзаса Цэнтральнага Саюза сельскагаспадарчых гурткоў і пасла Б. Пясэцкага — прэзаса Таварыства «Пакс». Прэзасам НІК выбраны пасол М. Мочар, вядомы палітычны, партыйны і дзяржаўны дзеяч, член Палітычнага бюро ЦК ПАРП.

X. ПЛЕНУМ ЦК ПАРП

У канцы чэрвеня г.г. адбылося пасяджэнне X Пленума ЦК ПАРП. Ставіліся на ім грамадска-гаспадарчыя праблемы развіцця краіны ў гадах 1971—75 і арганізацыйныя справы. З прамовaю выступаў прэм'ер П. Ярашэвіч. Прэм'ер заявіў, што ў гэтай пяцігодцы павялічацца заробкі рабочых на 17—18 працэнтаў. Дзякуючы гэтаму значна паправіцца матэрыяльная сітуацыя грамадства. У 1971—75 гадах трэба будзе забяспечыць працай 3,5 мільёны маладых людзей, будаваць больш памяшканняў, інтэрнатаў, палепшыць стан бытавых умоў на прадпрыемствах, узмоцніць арганізацыйна сельскагаспадарчыя гурткі і кааператывы і г.д.

Пленум адклікаў з пасады сакратароў ЦК Мечыслава Мочара і Артура Старэвіча ў сувязі з іх пераходам на іншую работу. (яц)

ВАЯВОДСТВА

СУСТРЭЧА З МІНІСТРАМ

У ваяводскім камітэце партыі адбылася сустрэча кіраўніцтва ВК і прэзідыума ВРН з міністрам сувязі праф. Эдвардам Кавальчыкам. Тэмай сустрэчы было далейшае развіццё тэлекамунікацыі ў нашым ваяводстве, асабліва тэлефанізацыі вёсак, павятовых гарадоў і самога Беластока.

СВЯТА СПУЛДЗЕЛЬЧАСЦІ

У сувязі з Міжнародным днём спулдзельчасці 26.VI адбылася ваяводская акадэмія, на якой сярод запрошаных гасцей прысутнічалі І сакратар ВК партыі А. Лашэвіч, сакратары ВК С. Кудла і С. Рубчэўскі, намеснік старшыні прэзідыума ВРН Ул. Міхалюк.

Найбольшай спулдзельчай арганізацыяй у нашым ваяводстве з'яўляецца спулдзельчасць забеспячэння і продажу, на другім месцы — ашчадна-пазыкавыя спулдзельні. У гарадах найбольш членаў аб'ядноўвае ВСС «Сполэм». Апрача таго, значную колькасць членаў маюць ВЗГС, ПЗГС, гмінныя спулдзельні, вучнёўская і іншыя.

У час сустрэчы з уладамі гаварылася аб спулдзельчых справах гэтага года. Ад імя ўлад выступілі А. Лашэвіч і С. Рубчэўскі. Яны добра ацанілі працу спулдзельцаў нашага ваяводства.

АБ ГАСПАДАРЧЫХ СПРАВАХ

У мінулым тыдні адбылося пленарнае пасяджэнне эканамічнай камісіі ВК партыі. Удзельнічалі ў пасяджэнні і эканамічныя сакратары ПК. На пасяджэнні абмяркоўваліся арганізацыйныя справы і актуальнае гаспадарчае становішча ў ваяводстве. Шмат увагі было прысвечана недахопам у забеспячэнні гандлёвых устаноў мясам і мяснымі вырабамі. У чэрвені наша ваяводства дадаткова атрымала 350 тон мяса. У бліжэйшыя месяцы наступіць больш выразнае паляпшэнне.

ПЛЕНУМ ГК ФАН

Нядаўна адбылося пленарнае пасяджэнне гарадскога камітэта Фронту адзінства народа, на якім была падсумавана дзейнасць камітэта за мінулы год. Гарадскі камітэт арганізаваў у мінулым годзе 54 сустрэчы паслоў, радных ВРН і МРН з жыхарамі горада. Дзякуючы цеснаму супрацоўніцтву з гарадскім камітэтам грамадскай працы дасягнуты вельмі добрыя вынікі ў працы грамадскім чынам: зроблена было 6,7 км водаправоднай сеткі, 2,3 км каналізацыі, рамонты школ і прадшколляў і іншыя. Многім дзеячам былі ўручаны дыпломы за поспехі ў грамадска-палітычнай дзейнасці.

«НЁМАН» У БЕЛАСТОКУ

Шэсць дзён прабываў на Беласточчыне народны калектыў песні і танца «Нёман» з Гродна. Калектыў выступіў з цікавай праграмай, аснованай на фальклоры Беларусі і іншых рэспублік СССР. Гродзенцы далі канцэрты ў Беластоку, Алецку, Кольне і Ломжы. Гэта быў рэвізіт на канцэрты беластоцкага рэгіянальнага калектыву «Курпе зялёнэ» ў Гродне. (яч)

Niedziela 4.VII.

8.35 Program dnia. 9.10 TV Kurs Rolniczy: „Lato 1971”. 9.20 „Przypominamy, radzimy”. 9.30 „Nowoczesność w domu i zagrodzie”. 9.50 „Pogromczyni lwów” — film fab. radz. 11.30 „Skarby Ermitażu”. 12.00 „Narodziny życia” — film USA. 13.15 Program dnia. 13.20 Dziennik. 13.35 „Od Wisły daleko” — film dok. polski. 13.55 „Przemiany”. 14.25 „Henrykowskie Stalle” („Muzyka i architektura”). 15.10 „Spotkanie z pisarzem”. 15.40 „Muzyka, muzyka” (Berlin). 16.50 „Warszawskie Derby” — rep. tv z toru Wyścigów Konnych. 17.40 „Architektura wnętrz Pałacu w Łańcucie” („Piórkiem i węglem”). 18.05 PKF. 18.15 „Spotkanie na przystani”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Pomyłka szpiega” — film fab. radz. 21.55 Magazyn sportowy. 22.25 Scena Monodram: „Z polskim diabłem”.

Poniedziałek 5.VII.

16.45 Program dnia. 16.50 Dziennik. 17.00 Dla dzieci: „Opowieści o zwierzętach” — film. 17.30 „Echo stadionu”. 17.55 Reportaż film. z Mistrzostw Polski w maratonie pływackim na trasie Cedynia — Siekierki. 18.10 „Kino Filmów Animowanych”. 18.45 „Eureka”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 VIII TV Festiwal Teatrów Dramatycznych: M. Gorki — „Jegor Bułyczow” (przedstawienie przygotowane przez zespół Państw. Teatru im. St. Jaracza w Łodzi). 21.35 „Zielono mi” — koncert muzyki rozrywkowej. 22.10 Dziennik.

Wtorek 6.VII.

10.00 „Zejście do piekła” — film fab. polski. 16.45 Program dnia. 16.50 Dziennik. 17.00 „Ludzie z wielkiej wyspy”. 17.30 „Spotkanie z morzem” — film bułg. 17.45 Telewizyjny Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Z teki folklorystycznej Adolfa Dygacza” — melodie ludowe polskich hutników szkła. 20.35 „Zejście do piekła” — film fab. pol. 22.00 „Kontakty”. 22.30 Dziennik. 22.45 Kronika Mistrzostw Świata w szermierce.

Środa 7.VII.

8.15 Matematyka w szkole: „Algebra zbiorów” cz. I. 9.05 Matematyka w szkole: „Algebra zbiorów” cz. II. 10.00 „Randall i duch Hopkirka” — film ang. 16.45 Program dnia. 16.50 Dziennik. 17.00 „Teleferie”. 18.30 TV Kurier Warszawski. 18.45 „Maszyna da się lubić” („Polak pracuje”). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Randall i duch Hopkirka” — film ang. 20.55 „Światowid”. 21.30 „Taniec i jazz”. 22.05 Dziennik. 22.20 Kronika Mistrzostw Świata w szermierce.

Czwartek 8.VII.

8.15 Matematyka w szkole: „Relacje i ich grafy” cz. I. 9.05 Matematyka w szkole: „Relacje równoważnościowe”. 16.45 Program dnia. 16.50 Dziennik. 17.00 „W noc sylwestrową” — film fab. włoski. 18.25 TV Kurier Białostocki. 18.40 „Jak budują inni” („Mieszkaniowe progi”). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Przypominamy, radzimy”. 20.15 Festiwal Piosenki Żołnierskiej — Kołobrzeg 1971. Koncert inauguracyjny pt. „W żołnierskiej piosence”. W przerwie ok. 21.05 „Rozmowy o książkach”. Po transmisji koncertu ok. 22.50 Dziennik. 23.05 Kronika Mistrzostw Świata w szermierce.

Piątek 9.VII.

10.00 „Koronny świadek” — film fab. radz. 16.45 Program dnia. 16.50 Dziennik. 17.00 Dla dzieci: „Pora na Telesfora”. 17.50 „Nie tylko dla pań”. 18.10 TV Kurier Mazowiecki. 18.25 „ABCD — do-re-mi-fa” — program rozrywkowy belg. 18.50 „Polska zza siódmej miedzy”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Muzyka w Kamieniu Pomorskim”. 21.00 „Kraj”. 21.40 „Koronny świadek” — film fab. radz. 22.45 Dziennik. 23.00 Kronika Mistrzostw Świata w szermierce.

Sobota 10.VII.

10.00 „Romans z nieznajomym” — film fab. amerykański. 16.10 Program dnia. 16.15 Program tygodnia. 16.35 „Oferty”. 16.50 Dziennik. 17.00 Magazyn ITP. 17.15 „Kaname i Jokichi” — film jap. 18.15 „Tele-Echo”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 „Leon Wyrwicz”. 21.10 Dziennik. 21.25 Wiadomości sportowe. 21.30 „Romans z nieznajomym” — film fab. amerykański. 23.10 Kronika Mistrzostw Świata w szermierce.

Piątek, 2 lipca

8.05 Nowiny. 8.15 Dla uczniów. 8.45 Film fab. 10.00 Koncert. 11.00 Nowiny. 14.55 Program dnia. 15.00 Nowiny. 15.25 Dla dzieci. 15.45 Panorama nowin. 16.00 Film dokumentalny. 17.00 V zjazd pisarzy ZSRR. 17.35 Film fab. 19.00 Czas. 19.30 Artystyczna loteryjka. 20.40 Festiwal przyjaźni. 21.10 Nowiny.

Sobota, 3 lipca

8.40 Film animowany dla dzieci. 8.50 Przegląd międzynarodowy. 9.05 Białe i czarne. 9.30 Mówią ulice. 10.00 W świecie sztuki. 10.20 Z historii pieśni radzieckiej. 10.40 Nasza poczta. 11.10 Filmy animowane dla dzieci. 11.30 Dziś dzień spółdzielców. 12.00 Czterej pancerni i pies. 13.50 Na spartakiadzie narodów ZSRR. 14.20 Film dokument. 15.20 Panorama nowin. 15.40 Na spartakiadach republik związkowych. 16.00 Święto sportowe. 18.30 Panorama nowin. 18.50 Szkatułka muzyczna. 19.00 Czas. 19.30 Panorama filmowa. 21.00 Koncert. 21.40 Nowiny.

Niedziela, 4 lipca

7.00 Program dnia. 7.15 Nowiny. 7.30 Filmy dla dzieci. 8.15 Kiosk muzyczny. 8.45 W świecie sztuki. 9.05 Program młodzieżowy. 10.00 Dla uczniów. 11.00 Dla żołnierzy. 12.30 Film dokument. 13.30 Czterej pancerni i pies. 14.45 Wystąpienie poetki białoruskiej J. Łoś. 15.15 TV teatr miniatur. 16.00 Nowiny. 16.05 Spotkania muzyczne. 16.35 Klub filmowy. 17.25 Święto literatury. 19.00 Czas. 19.30 Film fab. 21.00 Leningrad wieczorny. 21.45. Nowiny.

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 151

◆ ПЕРАД БУРАЙ ◆

Дзесьці стукнула,
моцна грукнула,
закруцілася,
замяло.
І павеяла,
пакацілася,
пыл трубою
падняло.

Заімжылася,
так сцямнілася —
нават блізкага
не пазнаць.
Кроплі дужыя
сякуць лужыны,
прабіваючы
аж да дна.

Л. Танкевіч

◆ ПАМЫЛКА ◆

Сярод натоўпу
мільганула на момант
Твая сукенка
нахабна
распіхаю людзей
у іх вачах
здзіўленне і злосць
усё надарэмна
дабягаю
— гэта не Ты

*

Табе...
дару спакой
і пах засушаных траў
найлепшае што маю
глянь яшчэ раз
на белыя матылькі
бэз
і сінь неба
глянь яшчэ раз
і ў памяці
запішы...
бо...
заўтра згіне.

Кастусь Бандарук

Наш Каляндар

ЯНКА ЛУЧЫНА

(120 ГОД З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ)

Янка Лучына (Іван Люцыянавіч Неслухоўскі) нарадзіўся 6 ліпеня 1851 г. ў Мінску ў сям'і адваката. Вывучыўся ў Мінскай гімназіі, закончыў Пецярбургскі тэхналагічны інстытут (1877). Працаваў інжынерам на каўказскай чыгунцы,пасля ў Мінску ў тэхналагічным бюро Лібава-Роменскай чыгункі.

Паэт-дэмакрат Я. Лучына пісаў на беларускай, рускай і польскай мовах, друкаваў свае творы ў газеце «Минский листок», часопісе «Życie», «Северо-западных календарах» А. І. Слупскага (Мінск, 1891, 1892). Вывучаў вусную творчасць беларускага народа, пісаў драматычныя творы, перакладаў вершы Ул. Сыракомлі. Асобнымі кнігамі выйшлі зборнікі вершаў «Вязанка» (Пецярбург, 1903) і «Poezye» (Варшава, 1898) і аповесць «Верочка» (Масква, 1900).

Памёр Я. Лучына 16 ліпеня 1897 г.

◆ РОДНАЙ СТАРОНЦЫ ◆

Ты параскінулась лесам, балотамі,
Выдмай пясчынай, неураджайнаю,
Маці-зямліца, і умалотамі
Хлеба нам мерку не даш звычайную.

А сын твой, беднаю адзет сярмягаю,
З лыка пляцёныя лапці абуўшы,
Едзе драбінамі ці калымагаю,
Конем, што цягне, як бы заснуўшы...

Усё ў табе бедна. Часта заплача
Мужык араты дзеля злой долі,
Цяжка працуючы. Ён жа, аднача,
З табой расстацца не ждзе ніколі.

І непрыглядную хату з пажыткамі,
І поле скупое, выган без пашы
Мы, апрануўшыся старымі світкамі,
Любім і цэнім — бо яны нашы.

Дасць бог крывавым потам аратаму
Здабыць пясчану зямліцу здарыцца,
Быць добра сытаму, хоць не багатаму,
А дзеля празніка і чарка нам
зварыцца.

Сонца навукі і скрозь хмары цёмныя
Прагляне ясна над нашай ніваю,
І будуць жыці дзеткі патомныя
Добраю доляй — доляй шчасліваю!..

Янка Лучына

Алесь Барскі

* ✲ *

Мы як дзве птушкі
ляцім на поўдзень
звязаўшыся моцна крыламі
ляцім у надзею
над намі
млечнага шляху завея
і смуга ракі
пад намі
пуцяводныя зоркі
у шчасце нас клічуць
о колькі зорак
о колькі шчасцяў
лічы не палічыш
зямнымі болей не будзем
мы паўптахі паўлюдзі
ляцім на паднебным экране
той толькі не верыць у цуды
хто ніколі не быў закаханы

* ✲ *

Каханне прыйшло
як прыходзіць прыяцель
як квітненне
у майскія вішні
як сонца ў пшаніцу
з-пад неба
мы адчулі што вусны
не лішнія
мы адчулі што грудзі
патрэбныя
ты прыйшло занялося работай
аб'яднала самоту з самотай
і з палеткаў сэрцаў-адлогаў
пралажыла у радасць
дарогу

Вершаў аб нас не напішуць
паэты вялікія слаўныя
не зразумець ім пачуццяў
звычайных людзей закаханых
таму я пішу аб табе дарагая
словы простыя нібы праменні
і цвёрдыя нібы каменні
словы што не згараюць
ты ідзеш праз мяне
як сонца ходзіць праз неба
ты урасла у мяне
як птушка у майскае дрэва
ты ва мне як пах жніўня у хлебе
як д'ябал у казках зімовых
як бог у іконах Рублёва
каханне — плод пекла і раю
агонь непагасны трывогі
глянь як над намі звісаюць
рукі д'ябла і рукі бога.

* ✲ *

Мы так прывыклі да кахання
што нам яно прафесіяй здаецца
давай замкнем яго у клетцы
каб час яго не расцярушыў
на глебе сэрц пасадзім ружы
і вішні яблыні і грушы
і будзем мець уласны сад
з квітненнем
з грушамі
і з мёдам
і з вечнай сонечнай пагодай
і па-мяшчанску будзем шчасны
у садзе вырасшым
з-пад сэрц уласных.

• СКАРГА •

Танцуюць зоры-карагоды,
Янтарны бераг штосьць
Няспынна шэпча мне.
Імчаць успененыя воды
Нясуць на хвалях скаргі —
пошумы свае.
А нада мною простынь неба
І месяц-цар спакон вякоў.
Не важна! Трэба, ці не трэба,
Я аддаю яму паклон.
Здаровы будзь! — Кароль прыроды,
Маёй душы святло-гігант.
Табе не страшны непагоды,
Ты бясклапотны зор амант.
Як добра жыць табе высока
Бліішчэць лысінаю
За шырмай буйных хмар.
Шчаслівы ты, што так далёка,
Непераможаны нямой імперыі цар.
І раптам скаргі тон пачуўся:
« — Я быў шчаслівы па той век,
Пакуль рукой не дакрануўся
Да маёй шкуры чалавек».
І ўбіўшы твар ў падушкі-хмары
Стаў не пацешаны,
Заліўся градам слёз...
Трываў ў істэрыі разгары,
Што з чалавекам спалучыўся яго лёс.
«Вы — людзі — жадныя істоты.
Я спачуваў сястры-Зямлі,
Аж сам адчуў ваш жорсткі дотык —
Не зношу запаху крыві.
Па свеце ходзяць гора стаі,
Па людзях людзі губяць след,
Людзі такімі сёння сталі,
Што знаць не хоча іх сусвет.
О! Чалавеча! Ты прымі маё маленне
І захавай ў душы сваёй на век.
Дай вырасці такому пакаленню,
Каб не баяўся яго свет ані сусвет!»

Зося Стаськевіч

Пачатак на стар. 1

НА СЯЛЯНСКІМ ПАНАДВОРКУ

кі і агратэхнічныя навінкі, калі зусім простыя рэчы выклікаюць аж столькі турбот і нечаканых перашкод!

У аборах і хлявах, якія цяпер ужо ёсць, толькі ў адной Мілейчыцкай грамадзе можна было б дадаткова паставіць на гадоўлю і адкорм 800 галоў жывёлы. Трэба аднак гэтыя хлявы адпаведна прыспасобіць. Кожны гаспадар без вялікіх клопатаў мог бы правесці такую мадэрнізацыю ўласным гаспадарчым спосабам. Толькі яму трэба паказаць, як гэта можна зрабіць, якія з гэтага для яго карысці будуць.

І тут неабходнае судзеянне і заатэхнічнай службы, і павятовых архітэктараў, і сельгасгурткоўскіх дзеячоў, а перш за ўсё вясковы гандаль мусіць забяспечыць сялян асноўнымі матэрыяламі. Дзіўна, вельмі дзіўна, што ў мілейчыцкім ГС-е не хапіла нават вапны! За такое нядбальства трэба проста караць адказных работнікаў.

Неадлучнай часткай цяперашняга сялянскага панадворка з'яўляецца прасторная сіласная яма. Не можна ж уявіць сабе нарыхтоўкі высокаякасных кармоў на зімовы перыяд без дастатковай колькасці сіласу. На жаль, пакуль што гэта толькі пажаданні. Нядаўна на сесіі ВРН радныя ўказвалі, што ў некаторых раёнах Беластоцкага ваяводства на адну кароўку прыпадае ў сярэднім ледзь столькі сіласнай масы, што можна яе скарміць за адзін дзень. На панадворках у гаспадароў Мілейчыцкай грамады зараз можна налічыць каля 130 сіласных ям. Мала, вельмі мала, калі параўнаеш гэты лік з колькасцю гаспадароў. І няма зацікаўлення ў пабудове далейшых сіласаў. Вось на планаваных 27 сіласных ям, якія гаспадары мелі пабудаваць у мінулым годзе, пабудавалі яны ледзь пяць. На дадатак, грамадскія ўлады ў дакладзе на сваю сесію сцвярджаюць, што «(...) планаванне пабудовы сіласаў у раёне цераспалосіцы не было мэтанакіраваным па прычыне адсутнасці матэрыялу для сіласавання...»

Няўжо?! У кожнай гаспадарцы добры гаспадар знойдзе што сіласаваць, а калі не патрапіць, дык на тое ж і аграном, каб яму падказаў. Ці там, дзе яшчэ цераспалосіца, не вырошчваюць буракоў, ці не можна знайсці там куска поля, на якім вырасла б кукуруза, ці ўрэшце так цяжка навучыць селяніна, каб сіласаваў сена, хаця б з другога пакосу?!

Гэта ўсё можна зрабіць без вялікага капіталу, толькі пры дапамозе сялянскай кемлівасці і руплівасці мясцовых устаноў і арганізацый.

Максім Нурэцкі

Грамада Дубіны, Гайнаўскага павета, займае абшар у 8597 гектараў, у тым ліку 1950 гектараў зямельных угоддзяў, 6036 гектараў лесу і бескарысныя землі. Налічвае яна 517 гаспадарак і 2136 жыхароў. Глебы тут не найлепшыя — пераважае IV і V клас. Дык сяляне прымяняюць усё больш мінеральных угнаенняў. У мінулым годзе давалі яны на свае зямельныя ўгоддзі па 72 кілаграмы NPK у чыстым складзе на 1 гектар, гэта значыць, больш, чымсьці вынесць сярэдняя павятовая (60 кілаграмаў NPK на 1 га). У апошнія гады значна павысілася колькасць свіней (на 27 штук) і авечак (на 36 штук). — Калі загаспадаруем супольныя пасбішчы, якіх маем 168 гектараў, — гаворыць старшыня ГРН Мечыслаў Валенда, — дык пагалоўе быдла можна будзе павялічыць прынамсі на 200 штук. У грамадзе ёсць больш паўсотні добрых гаспадароў, якія прымяняюць вялікія колькасці мінеральных угнаенняў, кантрактуюць збожжавыя культуры і хатнюю жывёлу, цікавяцца агратэхнікай і ўсё больш карыстаюцца ў цяжкіх палявых работах трактарамі і сельскагаспадарчымі машынамі, ды не толькі «кулкровымі», але і ўласнымі. Да такіх сялян належаць: Мікалай Янель з Катоўкі, Анатоль Сіняковіч з Навасад, Максім Сокул з Катоўкі, Мікалай Сіняковіч з Дубіч, Пётр Лапінскі з Навасад, Парфен Башун з Бяльшчызны і іншыя. Гэтыя перадавыя сяляне амаль у два разы перавыконваюць свае планы па куплі мінеральных угнаенняў, будуюць новыя сельскагаспадарчыя будынкі, разводзяць хатнюю жывёлу і г.д. Сяляне з Дубінскай грамады абмянялі на лепшы сорт 238 тон бульбы, звышпланава выгадавалі 52 цялят, а таксама сеюць усё больш сырадэлі і бяліт на пашу. Прынялі яны таксама шматлікія грамадскія абавязацельствы. Між іншым, намераны яны абгарадзіць скрай Белавежскай пушчы, якая знаходзіцца ў суседстве іх палёў з той мэтай, каб не дапусціць да знішчэнняў ураджаяў дзікамі і зубрамі, пабудаваць дарогі на адрэзках Бяльшчызна—Дольнае, Бяльшчызна—Дубіны, Катоўка—Дубіны і Савіны Груд—Дубіны, а таксама пільнаваны пераезд праз чыгунку. Варта адзначыць, што ў Дубінскай грамадзе ў апошні час дзесяткі гаспадарак пераймае моладзь з адпаведняй сельскагаспадарчай падрыхтоўкай і што ўсё больш выпускнікоў пачатковых школ ідзе вучыцца ў сельскагаспадарчую школу ў Дубінах. Зараз тут у двух класах вучыцца 51 чалавек. Моладзь з Дубінскай грамады актыўная. І так, моладзь з Ліпін пабудавала ў сябе крытую «зялёную святліцу», моладзь з Навасад распачала будаваць спартыўную пляцоўку, будаваць святліцу намерана таксама моладзь з Катоўкі.

У клубах моладзь дзейнічае ў мастацкіх гуртках, арганізуе кулікі, танцавальныя вечарыны, сустрэчы з цікавымі людзьмі і г.д.

За паспяховую дзейнасць узнагароджана ГОК у Дубінах і клуб «Рух» у Навасадах. Атрымалі яны грашовыя ўзнагароды па 20 і 10 тысяч злотых.

Янка Цялушэцкі

БАЦЬКІ ШКОЛЕ

Актыўна дзейнічае бацькоўскі камітэт пры пачатковай школе ў Навасадах, Гайнаўскага павета. Ужо шэсць гадоў нязменна старшынёю яго з'яўляецца перадавы гаспадар Пятро Лапінскі, які, апрача таго, з'яўляецца павятовым радным, дыспетчарам мясцовага сельскагаспадарчага гуртка і сакратаром гуртка ЗСЛь. Сярод членаў бацькоўскага камітэта актыўнымі з'яўляюцца Зіна Нікалаюк (старшыня гуртка КГВ) і Арсень Койла. Дзякуючы актыўнай працы камітэта, пабудавана пры школе спартыўная пляцоўка, а таксама гаспадарчы будынак, у якім зараз знаходзіцца майстэрня для практычных заняткаў. Кошт будовы гэтага будынка склаў 128 тысяч злотых. Варта дадаць, што пабудаваны ён амаль поўнасцю грамадскім чынам. Бацькоўскі камітэт супольна з вучнямі сеялі жыта і лён. Зараз на ашчаднай кніжцы бацькоўскі камітэт мае 30 тысяч злотых. За сабраныя грошы камітэт арганізуе навагоднюю ёлку, традыцыйнае святкаванне Міжнароднага дня дзіцяці, экскурсіі і г.д. У мінулым годзе навасадскія вучні ездзілі на мора, а ў маі гэтага года наведалі Фасты і беластоцкі тэатр, дзе глядзелі спектакль «У пустыні і ў пушчы». Пры школе дзейнічае таксама прадшкольны гурток, да якога належыць 20 дзяцей. Вядзе яго вопытны педагог Саламея Бабкевіч. Гурток забяспечаны рознымі дзіцячымі забаўкамі, настольнымі іграмі на суму 3 тысячы злотых. (яц)

КАРЫСНЫЯ ЗАНЯТКІ

Вучні са Старога Ляўкова Гайнаўскага павета паказваюць партрэцікі, зробленыя імі на ўроках практычных заняткаў. **Фота: Я. Цялушэцкі.**

ФАБРЫКА, ЯКАЯ ПАХНЕ МАЛАКОМ

Гайнаўская малачарня (ОСП) з'яўляецца маладым прадпрыемствам, а пабудавана яно тут у сувязі з планаваным развіццём жывёлагадоўлі ў павеце. Прадукцыю распачала яна ў 1962 годзе. Купляла тады 4 мільёны літраў малака ў год. Зараз перарабляе каля 16 мільёнаў літраў малака. У сезоне купляе штодзень да 70 тысяч літраў малака. А варта ведаць, што з году ў год прыбывае малака на Гайнаўшчыне, што ўжо цяпер неабходныя дадатковыя злеўні малака ў некаторых вёсках, што расце лік дастаўцаў і што ў будучыні малака будзе яшчэ больш.

Зараз у Гайнаўскім павеце існуе 70 злеўняў малака.

З малака гайнаўская ОСП прадукуе перш за ўсё «падляшскі» і «эдамскія» сыры (30 тон на працягу аднаго месяца), масла (між іншым, 23 тоны на экспарт у месяц) і малочны парашок на пашу для быдла. Сыры і масла з Гайнаўкі маюць краёвы знак якасці. У сувязі з узрастаючай колькасцю малака, гайнаўская малочная фабрыка пакрысе мадэрнізуецца. Атрымала яна, між іншым, вялізную масляніцу на 4 тысячы літраў і новы пастэрызатар. Усё менш малака прывозіцца зараз на фабрыку ў баньках, а ўсё больш сучасным транспартам — самаходамі-цыстэрнамі.

У мінулым годзе малачарня мела амаль 4 мільёны злотых прыбытку. Было гэта магчыма дзякуючы ахвярнай працы цэлага калектыву, а сярод іх сыравараў Антона Цагелкі, Казіміра Якубоўскага, Яўгеніі Слёнзак, майстра прадукцыі — Антона Капацэвіча, брыгадзіра парашкоўні Мікалая Бялецкага і іншых. (яц)

Беларуская ЛІТАРАТУРА — АЛЯКСАНДР БАРШЧЭЎСКІ

ПЕРЫЯД ВЯЛІКАГА КНЯСТВА ЛІТОЎСКАГА

ФРАНЦІШАК СКАРЫНА

Францішак Скарына з'яўляецца не толькі найвыдатнейшым прадстаўніком беларускай культуры XVI ст., але адным з найбольш выдатных дзеячоў усяго славянскага свету. Выводзіўся з мяшчанства — з той дынамічнай сілы, якая акрэсліла развіццё і характар беларускіх гарадоў. Быў першым беларускім аўтарам, які на вокладках сваіх кніг выводзіў горда поўнае сваё імя і прозвішча. Адступіў, такім чынам, поўнасцю ад прынцыпу ананімнасці, якім кіраваліся амаль усе папярэднія аўтары. Многа ведаем аб жыцці Скарыны, але далёка не ўсё. Даследчыкі толькі прыблізна акрэсліваюць перыяд яго жыцця на гады 1490—1551. Не маем упэўненасці, дзе памёр Скарына, хаця можам думаць, што закончыў ён сваё жыццё ў чэшскай Празе.

Паходзіў Скарына з Полацка, з купецкай сям'і. Некаторыя з даследчыкаў гавораць, што бацька яго быў абяднеўшым гандляром. Ці мог бы аднак Скарына вучыцца ў вышэйшых установах Кракава і Заходняй Еўропы, не маючы адпаведніх фінансавых сродкаў? Дарам, як вядома, тады не вучылі. Значыць, меў сродкі і, мабыць, не малыя. Зрэшты, для нас гэта не праблема. Цікавіць нас жыццёвы шлях гэтага выключнага чалавека і яго ўклад у развіццё беларускай культуры.

Пачатак адукацыі атрымаў Скарына ад дамашніх настаўнікаў у Полацку. Прагнуў аднак вучыцца далей і для гэтай мэты выбраў вядомы тагачасны акадэмічны цэнтр — Кракаў. У Кракаўскім універсітэце вучыўся ён ад 1504 да 1506 года. Захаваўся нават запіс ва ўніверсітэцкіх кнігах аб прыняцці Скарыны ў лік студэнтаў. Нялёгка, мабыць, было Скарыне ў Кракаве. Трэба было хутка авалодаць польскай мовай і лацінскай, якіх ён праўдападобна, дакладна не ведаў, жывучы ў Беларусі. Здольнасць і працавітасць зрабілі сваё. Скарына ў 1506 годзе паспяхова закончыў Кракаўскі ўніверсітэт і атрымаў ступень бакалаўра філасофіі. Відавочна, веды, атрыманыя ў Кракаве, не здавальнялі Скарыну. З гэтай прычыны пастанавіў прадоўжыць адукацыю на Захадзе. Некаторыя з даследчыкаў гавораць, што, выехаўшы ў Заходнюю Еўропу, Скарына прадаўжаў адукацыю ў галіне філасофіі і што атрымаў ступень доктара свабодных навук. Гэты кірунак адукацыі быў часта называны «сямю вызваленымі навукамі». У склад гэтых навук уваходзілі: астраномія, арыфметыка, геаметрыя, граматыка, логіка, музыка, рыторыка.

Не маем аднак ніякіх дакументаў, якія пацвярджалі б гэтую думку. Ведаем аднак, што, прабываючы на Захадзе, вывучаў Скарына медыцыну. Чаму Скарына, атрымаўшы адукацыю ў галіне філасофіі, пастанавіў заняцца лекарскімі навукамі? Адказ нялёгкі. Быць можа, расчараваўся ў філасофіі. Быць можа, не хацеў быць схаластычным кніжнікам, адарваным ад жыцця і ад непасрэдных патрэб чалавека? Так ці інакш, пастанавіў быць лекарам. Гэтай прафесіі не мог ён асвоіць ні ў Вялікім княстве Літоўскім, ні ў Кракаве. Праўда, у той час існаваў у Кракаве медыцынскі інстытут, аднак знаходзіўся ён у стане глыбокага заняпаду і толькі праз многа гадоў выпусціў першага лекара. У такой сітуацыі, прагнучы вывучаць медыцыну, мусіў Скарына выехаць на Захад. І паехаў. Не ведаем дакладна, дзе быў. Вельмі праўдападобна, што прабываў ён у Празе, у Берліне, у Парыжы і Рыме. На даўжэй затрымаўся ў італьянскім горадзе Падуя і ў Падуанскім універсітэце 9 лістапада 1512 года прыступіў да экзамена на ступень доктара медыцынскіх навук.

Савецкі даследчык М. Алексютовіч у працы, прысвечанай Скарыне, прыводзіць наступны дакумент, звязаны з гэтым экзаменам.

«Выдатны рускі доктар мастацтваў Францішак Скарына... на пытанні, сёння раніцай яму дадзеныя, настолькі пахвальна і бездакорна адказваў на гэтым сваім строгім экзамене, напамяць працытаваўшы дадзеныя яму пытанні і выдатнымі доказамі запярэчыўшы на іх, што ўсімі прысутнымі там дактарамі, пры поўнай адсутнасці нязгодных, быў адобран і прызнан прыгодным да лекарскіх навук і ў звычайным парадку абвешчан доктарам лекарскіх навук» (Скарына, яго дзейнасць і светапогляд. Мінск 1958, с. 44).

І так, найвышэйшая ступень адукацыі была дасягнута. Здзейсніліся мары, хто ведае, быць можа Скарына быў першым доктарам медычных навук у Полацку, а можа адным з першых ва ўсёй Беларусі? Адкрывалася перад ім перспектыва сытага жыцця. Мог вярнуцца ў Вялікае княства Літоўскае, асесці пры двары нейкага князя і жыць багата і ціха да канца жыцця. Аднак перспектыва такога жыцця не цікавіла Скарыну. Дапытлівая натура, прага пазнаваць непазнанае, імкненне наблізіць Беларусь да Еўропы пхалі Скарыну ў невядомыя далі, пхалі на камяністую дарогу новых навук. Праз якія краіны прабягала гэтая дарога, не ведаем. У 1512 годзе губляецца след Скарыны і толькі ў 1517 годзе паяўляецца зноў. Дзе прабываў у гэты перыяд? Праўдападобна, перш за ўсё ў Германіі. Справа ў тым, што ў гэты час апанавала Скарыну новая стыхія — друкарства. Вынаходцам друку быў немец з Магунцыі — Гутэнберг. Дзякуючы яму Германія сталася айчынай новага тэхнічнага вынаходства.

Пад такім загалоўкам у літаратурным часопісе «Вспулчэснасць» за 13—26 чэрвеня г.г. з'явіўся цікавы рэпартаж Вайцеха Гелжынскага. Між іншым, звяртае ён увагу на этнагалічны характар Беласточчыны.

— Беласточчына, — піша ён, — з'яўляецца адзіным ваяводствам, у якім, побач польскай большасці, жывуць беларусы, украінцы, літоўцы; жыве таксама пераходнае насельніцтва, якое паслугоўваецца цэлай гамай польска-беларускіх дыялектаў. У некалькіх вёсках жывуць арыгінальныя рэліктавыя меншасці: татары і рускія стараверы. Да гэтага сярод ка-

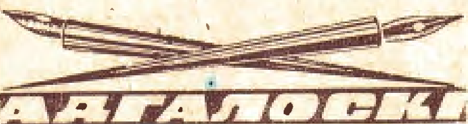

HEN, AŻ W BIAŁOSTOCKIEM

рэнна польскага насельніцтва ёсць этнічныя групы з адасобленай культурай: курпі, падляшукі і мазуры, а таксама ёсць асаблівыя лакальныя традыцыі «заградовай шляхты», «вольных сялян», «легіянераў», а нават — ужо ў сферы міфалогіі — спасылкі на яцвягаў, на «алендраў», на «шведскіх» асаднікаў, якія былі тут затрыманы ў якасці палонных. Такая мазаіка культур, — сцвярджае аўтар, — тысяў, звычаяў, моў і легенд з'яўляецца бясцэннай рэдкасцю для гуманітарных навук на чале з этналогіяй, пятнацыянальнай прынадай для разумнага краязнаўчага руху, натуральнай базай развіцця розных рэгіянальных таварыстваў, якіх і так на Беласточчыне шмат, нават на «ступені» грамад і мястэчак. «Адзінасць у рознароднасці» павінна быць на Беласточчыне, як у Індэнезіі, ганаровым дэвізам грамадска-культурнай дзейнасці; гэта апошні такі рэгіён у Польшчы, дзе кантакт і ўплыў розных культур можа быць сапраўдным імпульсам для выталплівання новых якасцей са шматнацыянальнай амальгамы...»

Таксама трапна В. Гелжынскі прыкмеціў беластоцкія комплексы. Варта пачытаць. (рл)

ЖАНЧЫНЫ З КЛЯШЧЭЛЯЎ

У наступным годзе гуртох вясковых гаспадынь (КГВ) у Кляшчэлях, Гайнаўскага павета, будзе святкаваць сваё 10-годдзе. Варта адзначыць лічэбны рост гэтай жаночай арганізацыі. Калі ў 1962 годзе кляшчэлеўскае КГВ налічвала ўсяго 15 жанчын, дык зараз налічвае 110 асоб. Старшынёю гуртка з'яўляецца Зося Згет. КГВ у Кляшчэлях карыстаецца вялікім аўтарытэтам у сваім асяроддзі. Гуртох вядзе шырокую дзейнасць у галіне сельскагаспадарчай асветы. У бягучым годзе жанчыны арганізавалі ў сябе супольную пакупку курапят, шырока прапагандавалі насенне асноўных, а таксама малавядомых сартоў агародніны і кармавых раслін. (яц)

якое рэвалюцыянізавала тэхніку прадукцыі кнігі. Дагэтуль усе кнігі перапісваліся ўручную. З гэтай прычыны кніга пісалася часта на працягу некалькі дзесяткаў год. Зразумела, што ў такой сітуацыі кніга была з'явай рэдкай і выключна дарагой. Маглі сабе на яе пазволіць толькі вяльможы, заможныя манастыры ці брацтвы. Пры ручным спосабе прадукцыі кнігі не магло быць гутаркі аб яе распаўсюджванні ў шырокіх народных масах. А якраз яе распаўсюджванне ў Беларусі пачало цікавіць Скарыну. Сустрэўшыся ў Заходняй Еўропе з пашыранай прадукцыяй кніжак, беручы друкаваную кніжку з полкі ў Рыме ці ў Падуі, напэўна думаў аб друкаванай кніжцы на роднай мове. Не раз, мабыць, Скарына, стоячы ў вакне свайго сціплага падуанскага пакойчыка, падчас бяссоннай ночы глядзеў у пуцяводную зорку, якая клікала яго ў далёку айчыну — Беларусь. Ужо, мабыць, тады пастанавіў, што, вярнуўшыся на радзіму, прыняе ён не толькі сваю філасофію, не толькі медыцынскія веды, але і падарунак найбольш плодны, найбольш перспектыўны — кнігу. Рэалізацыя гэтай мары не была аднак простай справай. Спатрэбіліся цэлыя гады для таго, каб пазнаёміцца з новай тэхнікай, каб асвоіць яе ў такой ступені, якая дазваляла б на самастойны друк кніжкі. Загартаваны і ўпарты Францішак асвоіў і гэтую, ужо трэцюю страсць свайго жыцця. Стаў друкаром. Пасля гэтага мог спакойна вяртацца ў Беларусь. І вярнуўся.

госць з лужыц

У «Ніве» мы ўжо пісалі аб тым, што паміж нашай рэдакцыяй і рэдакцыяй дзіцячай серба-лужыцкай газеты «Пломіо» з ГДР навязаліся сяброўскія кантакты і супрацоўніцтва.

У лістападзе мінулага года рэдактар «Зоркі» пабывала на Лужыцах у Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы, дзе знаёмілася з працай рэдакцыі і жыццём серба-лужычан, якія знаходзяцца ў ГДР на правах нацыянальнай меншасці. (Рэпартаж з гэтай пабыўкі будзе друкавацца ў «Беларускім календары на 1972 год»).

Нядаўна ў нашай рэдакцыі гасціў прадстаўнік «Пломіо», журналіст і дзіцячы паэт Герат Лібш.

Для серба-лужыцкага госця ўсё было новым у Беластоку і яго ваколіцах. Гэта быў першы выпадак пабыўкі прадстаўніка гэтага невялікага народа на нашых землях.

Асабліва цікавіла госця жыццё нашых дзяцей і моладзі, іх навука, іх зацікаўленні, праца, гульні і адпачынак. Таму ён з ахвотай наведаў беларускія ліцэі ў Бельску і ў Гайнаўцы.

На сустрэчы з моладдзю журналіст цікавіўся працай розных школьных арганізацый. Спадабаліся яму формы працы гарцэраў, дзівіўся высокай спартыўнай форме школьнікаў, а моладзь засыпала госця шматлікімі пытаннямі аб яго краіне і народзе. Журналіст Герат Лібш расказваў аб Будзішыне, аб піянерах з ГДР, аб серба-лужыцкіх народных звычаях. Цікава было нашым вучням паслухаць, як гучыць яшчэ адна славянская мова. Не прамінулі яны і аказіі, каб не пагаварыць з госцем з ГДР па-нямецку, бо многія ж у нас вывучаюць нямецкую мову. Хлопцы, напрыклад, пацікавіліся, як апранаюцца на Лужыцах хлопцы іх гадоў, ці моцна паддаюцца модзе, ці носяць доўгія валасы. Вядома, такія пытанні выклікалі агульны жартоўны настрой на зале, і сустрэча рабілася яшчэ больш непасрэднай, вясёлай і сардэчнай.

Спадабаўся госцю наш беларускі фальклор і вырабы народных умельцаў. Вельмі сардэчным было спатканне з удзельніцамі гарадоцкага жаночага хору. А калі госць пабываў на канцэрце беларускай эстрады «Лявоніха» ў звычайнай вясковай школе і ўбачыў, з якім энтузіязмам моладзь і дарослыя прымалі артыстаў, Герат Лібш заўважыў, што такі кантакт устанаўліваецца якраз тады, калі гледачы слухаюць свае любімыя песні, часта фальклорныя ў вельмі сучаснай апрацоўцы і ў стылёвым, маладзёжным выкананні. Гэта вельмі добрая форма распаўсюджвання рэгіянальнага фальклору.

Беласточчына мае вельмі багатую рэгіянальную матэрыяльную культуру. Журналіст з Будзішына наведаў Белавежу і наш беларускі музей, пацікавіўся таксама і іншай рэгіянальнай групай у нашым ваяводстве — курпямі. Быў ён у курпёўскім музеі — скансене, купіў навят сабе на памяць нейкія дробязі — паяскі з нацыянальным арнаментам, лялльку ў курпёўскім адзенні.

Госць вельмі хацеў мець падобную памятку аб беларусах на Беласточчыне. Але як мы ні стараліся, нічога такога ў нас знайсці не ўдалося. Шкада, што ў нас яшчэ аб гэтым ніхто дагэтуль не падумаў. Напэўна такія дробныя рэчы, выстаўленыя на продаж хоць бы ў рэгіянальным музеі ў Белавежы, былі б для гасцей прыемнай памяткай.

Наш госць павёз у сваю краіну вестку аб нас, і добра было б, каб мог захаваць сабе на памяць аб пабыўцы ў Беластоку нейкую дробязь, сімвал, напрыклад, маленькую мініятурку ў беларускім нацыянальным касцюме.

Яніна Чэрнякевіч

Еля Кульчакевіч, вучаніца беларускага ліцэя ў Гайнаўцы, уручае Герату Лібшу дробную памятку ад імя Гайнаўскага аддзела БГКТ.

Фота В. Бура

• Бібліятэчка „Нівы" • Васіль Быкаў • Праклятая вышыня •

Адрэж па лініі, назначанай пункцірам, зрабі дзірку ў месцы, вызначаным кружкамі і нанізаж старонкі на дроцік або шнурочак.

45.

Праўда, мяне трохі непакоіла, чаму так доўга не вяртаецца камандзір роты. Што яму было рабіць там, калі ўсё спакойна? Узводы акапаліся, і байцы ў аддзяленнях па чарзе таксама адпачываюць, як-колечы з цыгаркай і прытопам бавячы на сцюжы непагодную ноч. Бліндаж пры такім надвор'і — раскоша. Але ўсім нельга ў бліндаж.

Пэўна, я ўсё ж прыдрамаў і прачнуўся ад нейкіх трывожлівых, спрасоння не зусім зразумелых гукаў. Я падняў голаў і ўслухаўся — па траншэі хтось бег, усё набліжаючыся, нешта гукнуў паблізу і сціх. Але тут жа на дзвярах тузанулася палатка, чалавек, прыгнуўшыся, зазірнуў у бліндаж.

— Таварыш лейтэнант! Таварыш лейтэнант Грыневіч!

Грыневіч, чутна было, спахапіўся, але, сонны, мусіць, чагосьне даўмеўся і азваўся не адразу.

— Таварыш лейтэнант...

— Я. Што такое?

—Таварыш лейтэнант! — задыхана казаў баец. — Камандзір роты выклікае.

— А што здарылася?

Баец памаруддзіў, пераводзячы дыханне.

— Ды там... Немцы шурудзяць нешта.

Грыневіч хуценька падхапіўся і, спатыкнуўшыся аб чыесь ногі, выйшаў з бліндажа.

Санлівасць мая імгненна мінулася. Збоч у змроку заварушыўся Цвяткоў, насупраць ля сцяны насцярожыліся параненыя. Я зразумеў, што будзе пакутай сядзець тут у невядомасці, і таксама ўстаў, захінуў на плечы шынель і вылез у траншэю.

Снегу за ноч падбавіла, ім быў добра замецены бруствер і дно траншэі, на якім месцамі расплываліся цёмныя гразкія плямы. Наўкола павіднела, стала далей відаць поле, кустоўе, быльнёг на ўзмежку. Над пярэстаю, што у сутоннем вісела змрочнае, без аніводнае зоркі неба.

Піліпенкавы байцы сталі па траншэі і глядзелі кудысь убок. Двое грэліся — маўклівa сапучы, штурхалі адзін аднаго плячом. Яны далі мне прайсці і таксама пасталі, узіраючыся ў прыцемак.

Камандзір роты быў на сярэдзіне траншэі, якраз на месцы стыку пазіцый двух узводаў. Тут жа стаялі Грыневіч, Піліпенка, некалькі байцоў і Ванін. Ля ног маладога лейтэнанта цёрлася Пулька.

— Ды не там!.. Вунь лявей бяры. Бачыш кусцікі? Во каля іх, — нешта паказваў камандзір роты Грыневічу. Грыневіч старанна паўзіраўся і пацёпаў пляцыма.

— Нічога не бачу.

— А ты ўглядзіся. Не сляпы ж, мабыць?

Да іх важна паварнуўся Піліпенка, які цяпер быў без палатки, у шынялі з высока настаўленым каўняром.

— Мы тэж сперва не бачылы. А прыдывыліся — хтось варушыцца. Всім нэ можа здаться.

Ананьеў азірнуўся, убачыў мяне і, ніколькі не падзівіўшыся маім тут з'яўленнем, тузануў за рукаў.

47.

— Патрымайце пакуль. А то...

— Нэ вэртайсь! — крыкнуў Піліпенка.

Скінуўшы цераз голаў планшэтку, малодшы лейтэнант аддаў яе Ананьеву і тарпілка збег з бруствера.

— Вэрнуйся! От дурэнь... — бурчаў Піліпенка.

Нехта няўцямна спытаў:

— А што, як вярнуўся?

— Шчо, шчо! Нэ знаеш шчо?

Пулька жаллівa заскуголіла, забегала ўнізе, імкнучыся выскачыць з траншэі. Піліпенка злосна пхнуў яе ботам — «Халера, тэбэ шчэ не хапала!» Баец у бушлаце спрабаваў злавіць сабачанё, але тое, выскачыўшы, прашмыгнула між ног, усё скачучы на бруствер. Грыневіч раздражнёна прыкрыкнуў злым шэптам:

— Што за сабачнік яшчэ? Качамасаў!

— Я.

— Прыстрэльце сабаку.

— Ну што вы, таварыш лейтэнант! — здзівіўся баец. — Як можна!

Грыневіч азірнуўся.

— Сідарэц!

— Так сліпота ў мэнэ курінa. У траншэї нэ бачу нычога.

Нампаліт моўчкі выняў пісталет, і, штурхнуўшы кагось у траншэі, прашчаміўся ў той бок, дзе мітусілася Пулька.

У мяне непрыемна сціснулася ўнутры: няўжо ён прыстрэліць яе? Я зірнуў на камандзіра роты, але той стаяў, здавалася, нічога не бачачы і не чуючы навакол: уся яго ўвага цяпер была ў полі, куды пайшоў Ванін. У траншэі нягучна хлопнуў пісталетны стрэл. Пулька віскнула, пасля хлопнула яшчэ раз, і ўсё змоўкла... Ніхто ні словам не азваўся на смерць сабачкі, усе як і раней нерухома сталі наўкола камандзіра роты, і штосьць востра непрыязнае да нампаліта коратка ўспыхнула і згасла ў маім пачуцці... Зрэшты, які б блізкі для нас ні быў лёс Пулькі — свой уласны турбаваў куды больш. Усе ў траншэі ўзіраліся наперад, куды ішоў Ванін. Малодшы лейтэнант не аглядваўся і не падганяў Пласкунова, які трохі адстаў. Спакваля яны ўсё болей цямнелі, расплываліся ў шэрым сутонні. Неўзабаве ужо трэба было дужа ўглядацца, каб згледзець іх. А затым яны і зусім зніклі.

Мы яшчэ пастаялі, слухам чакаючы стрэлаў ці крыкаў, толькі нічога нідзе не было. Напружанне памалу пачало спадаць, людзі ў траншэі заварушыліся. Нехта прысеў закурыць. Піліпенка запытаў пра час. Даўжэй за ўсіх у начную прыцьмелась углядаўся Ананьеў, але і ён, нарэшце, адступіў ад кулямёта і прыхінуўся да тыльнага боку траншэі.

— Так! Васюкоў! — клікнуў мяне камандзір роты.

— Забірай немца, параненых і марш у санроту! За рэчку Цвяткоў правядзе.

« Ну вось, значыць, ужо будзем развітвацца», — падумаў я. Увогуле, мусіць, гэта звычайна на фронце, але цяпер чамусьці мне стала самотна. Я збянтэжана

46.

— А ну, Васюкоў, глянь! У цябе зрок востры.

Сказана тое было зноў па-сяброўску, нібы да роўнага. Я старанна ўгледзеўся ў шэры прыцемак, у якім слаба мроілася воддаль нешта падобнае на кустоўе ці, можа, пагорак. Але нічога, што б выдавала там прысутнасць жывога, я не заўважыў.

— Ну, бачыш?

— Не.

Ананьеў нахмурыўся, счакаў і зласнавата кінуў Піліпенку:

— Нясі кулямёт!

Піліпенка моўчкі падаўся па траншэі і неўзабаве прывалок РПД з прымкнёным магазінам. Камандзір роты хутка прыладзіў яго на брустверы.

— А ну, паназірайце!

Чарга амаль громам разарвала начную ціш, чырвоныя водбліскі ад ствала ліхаманкава заскакалі па брустверы, у траншэю сыпанула жменю гарачых смярдзючых гільзаў. Счакаўшы, пакуль у далечы заглухне рэха, Ананьеў адняў ад пляча прыклад і выпрастаўся.

— Ну, што?

— А нычога, — сказаў Піліпенка. — Ні гу-гу.

— Гадства! — падумаўшы, — вылаяўся камандзір роты.

Яму ніхто не адказаў. Усе моўчкі стаялі, не ведаючы. што прыдумаць, каб адгадаць гэтую трывожную загадку ночы. Тады ад бруствера павярнуўся Ванін, які дагэтуль сціпла стаяў побач з Ананьевым у сваёй кароценькай ватоўцы.

— Дайце я схаджу, — сказаў ён проста, нібы гутарка ішла аб якой драбязе. — Калі што — кулямётам...

Заклапочаны, Ананьеў няўцямна зірнуў на яго.

—Давай! — раптам нібы ўзрадавана сказаў ён. Грыневіч, аднак, запярэчыў.

— Адзін? Не паложана. Два трэба.

Ванін азірнуўся.

— Пласкуноў, айда!

Невялічкі крываногі аўтаматчык Пласкуноў, што стаяў ззаду ў непадпяразаным шынялі, нерашуча пераступіў з нагі на нагу. У адной руцэ ён трымаў жалезную скрынку з дыскамі ад РПД.

— Дык я гэта...

— Шчо — ты? — злосна гыркнуў да яго Піліпенка.

— Дык гэта... кулямёт.

— Нэ втэчэ твій кулэмэт. Бэры автамат і дуй.

Ванін тым часам выняў з кішэні гранату і дакладным рухам уставіў у яе запал. Гранату планкай начапіў на дзягу ля спражкі.

Пласкуноў яшчэ раз пакутліва пераступіў, азірнуўся. Уся яго худзенькая постаць была ўвасабленнем нерашучасці. З натугай асільваючы яе, баец зняў з пляча аўтамат, паправіў шапку і, калі Ванін, абапёршыся каленам аб край брустверы, вылез наверх, таксама пачаў выбірацца з траншэі.

Ванін прыпыніўся, ступіў да камандзіра роты.

48.

пастаяў у траншэі, не ведаючы, што сказаць напаследак. Напэўна, адчуваючы маю нерашучасць, Ананьеў павярнуўся ад кулямёта.

— Давай, давай! Пакуль ціха, — сказаў ён амаль спакойна. І ўсё ж я добра ведаў камроты, каб не адчуць у яго тоне старанна прыхаваныя ноткі трывогі. Зрэшты, і ў выглядзе яго нешта сведчыла аб непакоі. Я проста не памятаў яго такім рэзкім у рухах і словах. Нечакана для самога сябе і, мабыць, упершыню я зразумеў, што зусім ён не такі самаўпэўнены і ўладарны, якім заўжды мне здаваўся. Гэтае адкрыццё жаллівай панылацю кранула мае пачуцці, але, знешне не выдаючы таго, я сказаў:

— Ну што ж... Тады — да пабачэння...

— Давай лячыся...

Ён коратка і амаль абыякава паціснуў маю руку і зноў павярнуўся да змрочнай далечы. Моўчкі, не выходзячы з-пад улады звычайнай напускной незадаволенасці, падаў мне шырокую далонь Піліпенка, стрымана кіўнуў галавой Грыневіч. Затым я таропка паціснуў сцюдзёныя рукі байцоў, якія маўкліва праводзілі мяне занадта ўважлівымі позіркамі.

Ідучы назад па траншэі, я ўсё ўслухоўваўся, але трывогі пакуль не было, аўтаматчыкі па-ранейшаму сцішана праседжвалі ноч: тупалі, курылі, а некаторыя, не гледзячы ні на што, спалі, скурчыўшыся ў сваіх ячэйках. Цяпер, усе яны — знаёмыя і незнаёмыя, — адсоўваліся ад мяне ў мінулае, у маё былое і сваё будучае, але без мяне, бо праз гадзіну я, мабыць, буду адсюль далёка.

З новым клопатам я рвануў з уваходу палатку і ўлез у бліндаж.

* ✲ *

Параненыя хутка паўставалі, разабралі зброю. Мы расштурхалі немца і павылазілі ў траншэю. Обер-фельдфебель трохі праспаўся і, мабыць, працверазеў, бо хоць не адразу, але ўсё ж выконваў нашы каманды. Праўда, ісці яму было цяжка, ён амаль не прыступаў на параненую нагу і скакаў на адной, перабіраючы па сценах рукамі.

Тым часам займаўся світанак.

Неба паяснела, на ўсходзе стаў бачны край лесу над пагоркам, дзе была дарога: з шэрага змроку нясмела яшчэ выплываў аснежаны прыцьмелы прастор. Было ветрана, сцюдзёна, снег, аднак, не ішоў. Можа нават падмарожвала, але толькі ледзь-ледзь.

Мы трохі прайшлі па траншэі, далей трэба было вылазіць наверх. Цвяткоў першы ўскочыў на бруствер і падаў мне руку. Затым выбраўся аўтаматчык з абвязанай бінтамі галавой. Удвох яны вывалаклі другога аўтаматчыка і працяглі рукі немцу.

Обер-фельдфебель нерашуча паглядзеў знізу ўгору — наўрад ці ён зразумеў, куды яго вялі, мабыць, думаў, расстрэльваць, і толькі цяпер пачынаў аб чымсьці здагадвацца.

— Ну, што лыпалы выкаціў? Давай руку.

ПА БЕЛАРУСКІХ КУРОРТАХ

◆ НАРАЧ ◆

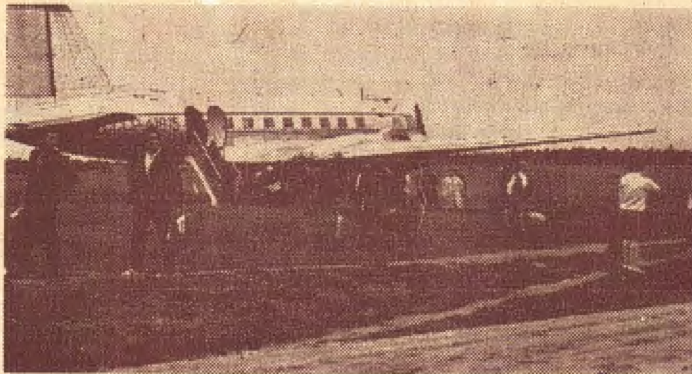

Зона адпачынку ў раёне возера Нарач звязана са сталіцай рэспублікі Мінскам авіяцыйным, чыгуначным і аўтобусным транспартам.

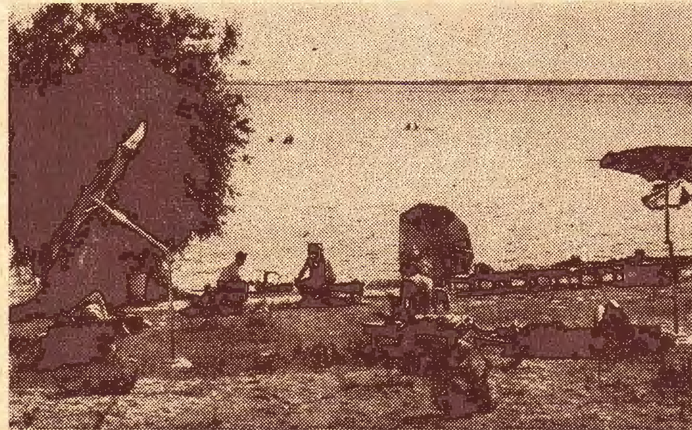

Від на возера Нарач.

Корпусы санаторыя «Нарач».

Летнія дачы працаўнікоў выдавецтва «Звязда».

КУТОК ГАСПАДЫНІ
ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

БУТЭРБРОДЫ З ТВАРАГОМ

Сыр, тварог, кіслае малако — гэта неабходныя ў штодзённым меню прадукты, а асабліва ў час летняй спякоты. Яны лёгка прысвойваюцца арганізмам, не патрабуюць вялікай працы, а самае галоўнае — вельмі танныя. Зрэшты, не забракне малочных прадуктаў у ніводнай сялянскай хаце. Напрыклад, са звычайнага тварагу можна зрабіць вельмі разнастайныя бутэрброды, якімі можна сілкавацца як ранкам, так і ўвечары.

1. Свежы тварог расцерці са змеленай шынкай або каўбасой (калі тварог занадта сухі, дадаць 1—2 лыжкі смятаны, палажыць на хлеб, памазаны маслам, наверсе палажыць некалькі скрылёчкаў свежага, неабабранага агурка, пасаліць.

2. Свежы, някіслы тварог расцерці з 1—2 лыжкамі смятаны і соллю, палажыць на лустачкі чорнага хлеба, на гэта палажыць некалькі скрылёчкаў крутога яечка і паўтыкаць шмат скрылёчкаў радыскі. Пасыпаць зверху соллю і перцам, а таксама дробна нарэзанай зялёнай цыбулькай.

3. Тварог, падрыхтаваны, як было сказана вышэй, расцерці з невялікай колькасцю змеленай папрыкі, палажыць на хлеб, у некалькіх месцах выціснуць сардэлевай пасты, а на сярэдзіне палажыць кавалак памідора. Бутэрброды гэтыя добра было б прыбраць галінкамі зялёнай пятрушкі.

4. Свежы тварог расцерці са смятанай і соллю, палажыць на хлеб, паўтыкасць скрылёчкі марынаванага або маласольнага агурка, прыбраць палоскамі варанай морквы, пасыпаць кменам.

5. Тварог, падрыхтаваны, як вышэй, палажыць на хлеб, на сярэдзіне ўваткнуць палавінкі скрылёчкаў памідораў, пасыпаць вараным гарошкам і дробна нарэзанай зялёнай пятрушкай. Зверху пасыпаць бутэрброды соллю і перцам.

6. Тварог, расцерты са смятанай, вымяшаць з вельмі дробна нарэзанай зялёнай цыбулькай, кменам, соллю і перцам. Палажыць на тонкіх лустачках чорнага хлеба, прыбраць палоскамі зялёнай і чырвонай папрыкі (свежай або марынаванай).

Карыстаючыся сезонам, неабходна бутэрброды рабіць з вялікай колькасцю зеляніны, якая не толькі дадасць смаку бутэрброду, але і запоўніць арганізму неабходную колькасць вітамінаў.

Гаспадыня

ці ведаеце, што...

...першы тэлевізійны паказ адбыўся ў Нямеччыне ў 1926 годзе, першыя спробы ўвядзення колеру задэманстраваны ў ЗША ў 1940 годзе.

...найлепшая для вачэй адлегласць ад тэлевізійнага экрана, напрыклад перад 21-цалёвым тэлевізарам, гэта адлегласць у 2,50 м.

ЧАМУ СМЯЕЦЦА ЧАЛАВЕК?

Тое, што з усіх жывых істот смяецца толькі чалавек, мы ведаем даўно і добра. Што людзі смяюцца кожны на свой лад з аднаго і таго ж, мы, здаецца, таксама ведаем. Але чаму людзі смяюцца?

На такое пытанне не так лёгка адказаць, бо дагэтуль вельмі мала чаго напісана на гэту тэму. Сапраўды, каб хто сабраў усе кніжкі, у якіх гаворыцца пра смех і яго прычыны, яны змясціліся б у маленькім пакойчыку, у той час як аб трагічным напісаны стосы кніг, для якіх і цэлага квартала будынкаў не хапіла б. Чамусьці мала хто імкнуўся пранікнуць у цудоўныя тайны весялосці, раскрыць прыроду стрыманай іранічнай усмешкі, гнеўнага смеху сатыры, магічнай сілы гумару — гэтага праяўлення чалавечай мудрасці.

Чаму ж смяецца чалавек?

Ён смяецца, калі яго шчыкочуць. А таксама тады, калі побач смяецца хто іншы — ён далучаецца да яго, хоць толкам не ведае, з чаго той смяецца.

Пра такі смех я гаварыць тут не буду — пусты гэта і беспрычынны смех. У апошні час, праўда, паўсюдна загаварылі пра «заразлівы смех» — па тэлебачанню, па радыё, ды і ў газетах пішуць. Адзін амерыканскі прафесар, напрыклад, прапануе прадаваць грампласцінкі, з якіх павінен гучаць смех «на ўсё горла». Ён лічыць, што такая «смехпласцінка» будзе незвычайна дабратворна ўплываць на шызафрэнікаў, няшчасных закаханых, пакінутых жонак, знямоглых жыхароў вялікіх гарадоў і людзей з комплексам непаўнацэннасці. Урач піша на рэцэпце: «Смехапласцінка № 5» — два разы на дзень пасля ежы», і хворы ідзе ў аптэку, купляе пласцінку і смяецца сабе на здароўе. Яму не патрэбны ні сіла духа, ні сустрэчы з людзьмі, ні тэатр, ні кнігі — ён проста ставіць пласцінку і лечыцца смехам.

Але з чаго смяецца чалавек, калі і сэрца і розум яго ўдзельнічаюць у смеху, вось што цікавіць мяне.

І я адкажу, у агульных праўда, словах, — ён смяецца з кантрасту! Вядома, не з кожнага кантрасту. Але калі яго ўжо разбірае смех, значыць, прычынай з'яўляецца кантраст, і няважна, што гэта «калізія дзвюх процілегласцей» адбываецца ў тэатры ці на вуліцы, на старонках сатырычнага часопіса ці ў рамане. Не мае значэння і тое, што кантраст можа быць выпадковым альбо штучна створаным.

ТРЫБУНА чытачоў

САМАРОДНЫ ЭЛЕКТРЫК

Іван Леўчук у Дубічах Царкоўных жыве ў канцы вёскі, і адсюль электрычная лінія праходзіць далекавата. Нязручна правесці сюды ток, задорага будзе каштаваць для селяніна. Аднак І. Леўчук мае электрычнае святло, сам яго зрабіў, і лямпачкі зіхацяць у яго хаце.

Сваю «электрастанцыю» зрабіў большменш так: акумулятар — батарэю ад самахода (што дае ток для лямпачак) пастаянна наганяе зроблены вятрак, які безупынна круціцца на даху хлява, да якога далучаны каблі. Усё гэта зроблена вельмі дакладна і дасканала. Таксама ў хаце інсталяцыя нічуць не розніцца ад інсталяцыі манцёраў. Ды што і гаварыць, Іван Леўчук майстар да ўсяго: ён і мхляр, і пячнік, і іншыя работы можа выканаць.

Працуе І. Леўчук у мясцовым прэзідыуме ГРН сакратаром. В. Б.

З БЕЛЬШЧЫНЫ

10 чэрвеня ў Войшках рэарганізаваўся гурток БГКТ. Адбыўся сход моладзі. Старшынёй гуртка цяпер з'яўляецца Вавдзейчук Ірына, сакратаром — Валя Сяргеюк і скарбнікамі Бручко Жэня і Ляшэўскі Сцёпа. Сход адбыўся ў школе. Новыя члены (24 асобы) сардэчна зацікавіліся працай ў гуртку, высоўвалі цікавыя прапановы, як арганізаваць вечарыны, акадэміі. На сходзе, які адбудзецца 12 ліпеня, будзе абмяркоўвацца важная справа: збіранне фальклорнага матэрыялу ў вёсцы. Цікавы праект, таму што фальклор наш гіне з кожным годам і арганізаваная яго ахова прынясе карысць нашым нашчадкам.

Не менш важнымі былі разважанні над спосабам пабудовы святліцы ў Войшках. Тут паявілася вялікае зацікаўленне моладзі. Як хлопцы, так і дзяўчаты выказаліся, што большую частку работ зрабілася б грамадскім чынам, бяда ў тым, што ГРН у Рыбалах не вельмі да гэтай справы прыхіляецца. Моладзь не апускае рук і будзе з большай актыўнасцю дабівацца, каб у роднай вёсцы паўстала святліца. На заканчэнне дзяўчаты праспявалі беларускую песню. А потым сабраныя доўга распытвалі, што могуць і што павінны рабіць.

Вераніка Леанюк

ДА ХРОНІКІ БГКТ

2.VI.71 г. ў бельскім аддзеле БГКТ адбылося пасяджэнне рэвізійнай камісіі, у якой прынялі ўдзел: грам. грам. Куна Уладзімір, Анапюк Пятро, прадстаўнік Галоўнай рэвізійнай камісіі грам. Лідзія Бялецкая і інструктар на Бельскі павет.

7.VI.71 г. у памяшканні беларускага ліцэя ў Бельску адбылося пасяджэнне прэзідыума бельскага аддзела ў сувязі з падрыхтоўкай да фэстыну ў Орлі. На пасяджэнні былі прысутныя: тав. Ю. Альшэўскі, А. Куна, А. Карпюк, Я. Суліма і В. Леанюк. Прэзідыум вырашыў правесці выязное пасяджэнне з удзелам прадстаўнікоў устаноў, якія прымуць удзел у арганізаванні фэстыну.

В. Леанюк

ТЫНКУЕЦЦА І МУЛУЕЦЦА

У Войшках ёсць пажарная каманда. Аб гэтым можна здагадацца, калі праходзіш каля крамы. Побач яе прыгожа вылажаны бетонны басейн. Толькі цікавая справа, дзе браць ваду ў выпадку пажару? Калі я прыглядзелася, то вады было толькі на дне і да таго зарасла яна «жабарэннем». Гэта ўжо сведчыць аб тым, што пажарная каманда распалася на часці, або забыліся тут пра грамадскія чыны. Ачніцеся, пажарнікі! Дакончце тынкаваць памяшканне на стражацкія прылады. Палічыце, тынкаванне цягнецца больш трох год, а памяшканне ж невялічкае, ды ачысцьце басейн ад мулу. Лета ж на дварэ і небяспека пажараў. В.Л.

АЎТАРЫ З БЯЛЕВІЧ

Мы ўжо не раз прыпаміналі, што ананімных лістаў не друкуем. Таму, на наш вялікі жаль (маглі б вы быць добрымі карэспандэнтамі), вымушаны ваш ліст адправіць туды, куды адпраўляем усе непадпісаныя лісты — у рэдакцыйны кошык.

Дарагое Сэрцайка!

Калі я прачытала апошняе пісьмо «Сардэчных тайнаў», рашыла і я напісаць да цябе, дарагое Сэрцайка. Мне 15 год. Нядаўна я пасябравала са Сцёпай, які пражывае ў той жа самай вёсцы, што я. Мне вельмі падабаецца характар Сцёпы, ён ветлівы, спакойны, не курыць папяросаў і не п'е гарэлкі. Штовечар ён прыходзіць да мяне, і мы разам сядзім увечары на лавачцы, што каля мае хаты.

Нядаўна было ў нас свята, а затым адбылася забава. На забаве я пазнаёмілася з другім хлопцам. Ён хлапец вясёлы, прыгожы, толькі курыць папяросы і п'е гарэлку. А Сцёпа на многа старэйшы за мяне (25 год) і непрыгожы, толькі, як я ўжо сказала, мае добры характар.

Парай Сэрцайка, з якім з іх «хадзіць».

Люся з Гайнаўшчыны

Люся! На маю думку, дык не трэба «хадзіць» ні з адным, ні з другім. Бо адзін і другі табе не раўня. Гэта ж ужо людзі дарослыя, а ты — вучаніца. Якія ж у вас тады могуць быць супольныя тэмы? Сябраваць можна з калегам са школы, тады ёсць аб чым гаварыць, дыскутаваць. Здзіўляе мяне таксама, што ты ходзіш на забавы, як дарослая дзяўчына. Чаму? У вас жа, напэўна, бываюць у школе свае «разрыўкі», дзе можна пагуляць, паспяваць ці дэкламаваць вершы. Раю табе ўсё перадумаць і... паправіцца ў паступках.

Сэрцайка

АФІЦЫЯНТКА ЗОСЯ

Наколькі прыемней, весялей жылося б, каб усе людзі былі ветлівыя, каб у аўтобусе, у краме, ва ўстанове ці на прадпрыемстве спатыкаліся мы з сардэчнасцю, добразычлівасцю, усмешкаю. Гэтыя якасці неабходныя на штодзень у жыцці, у адносінах паміж людзьмі.

У Белавежы ў рэстаране «Іва» працуе афіцыянткай Зося Валкавыцкая. Яна ветліва абслугоўвае кліентаў. Здаецца, што тыя ці іншыя патравы, пададзеныя яе рукою, робяцца смачнейшымі — яна ласкава гляне, ласкавае слова «прыемнага апетыту» скажа, ветліва адазвецца і адкажа на пытанне.

Працуе яна афіцыянткай ужо 10 год. У «Гайнавянцы» ў Гайнаўцы працавала яна 4 гады на гэтай пасадзе. Сталыя кліенты і тыя, якія яе ведалі, заўсёды стараліся сесці за тыя сталы, якія абслугоўвала пані Зося. Бо вельмі важна з'есці абед у добрым настроі, а вось менавіта такі настрой пані Зося сваёю ветлівасцю выклікала.

4 гады таксама Зося Валкавыцкая працавала ў сталовай «Турыстычная» ў Белавежы і ўжо два гады яна дасканала спраўляецца са сваімі абавязкамі ў рэстаране «Іва». (мх)

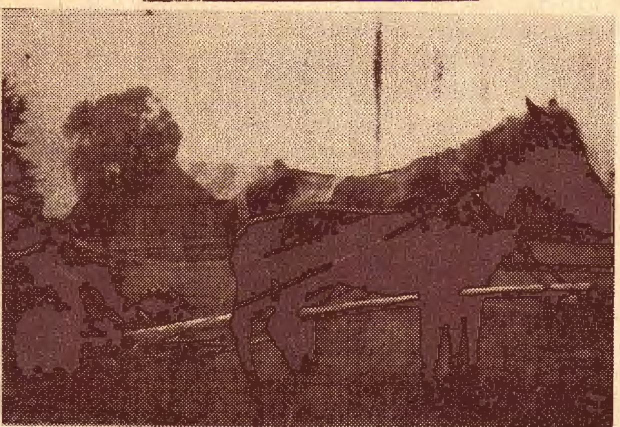

Касьба. *Фота: Я. Цялушэцкі*

ЖАНЧЫНЫ З ЧЫЖОЎ

Добра працуе гурток вясковых гаспадынь (КГВ) у Чыжах, Гайнаўскага павета. Налічвае ён 62 асобы. Працай гуртка кіруе Марыя Іргановіч — старшыня КГВ. Апрача яе, актыўныя тут перш за ўсё жанчыны: Зіна Хмель, Лідзія Гаўрылюк, Зося Ягадніцкая, Зіна Мазала і іншыя.

Жанчыны з Чыжоў арганізавалі ў сябе каўбасныя, шавецкія курсы, а таксама курсы вышывання. Штогод арганізуюць яны на час руплівых палявых работ вясковыя дзяцінцы, з якіх карыстаецца ў сярэднім 25 дзяцей. У лютым г.г. жанчыны з КГВ арганізавалі ў сябе супольную гадоўлю куранят у колькасці 600 штук. Ранняй вясной вырасцілі яны ў інспектах сотні кусцікаў расады капусты, а таксама пасадзілі розныя сарты малавядомай агародніны. Каб павысіць свой супольны фонд, чыжоўскія кабеты пасеялі ў гэтым годзе 2 гектары ільну. Зараз прадбачваецца добры яго ўраджай. Восенню жанчыны намераны навучыцца, як падаваць на стол малавядомую агародніну. Намераны яны таксама арганізаваць экскурсію ў Варшаву, паколькі многія з іх не былі яшчэ ў нашай сталіцы. (яц)

ЦІ ВЕДАЕЦЕ ШТО...

...паўмільёна загалоўкаў кніжак у агульным тыражы 8 мільёнаў экземпляраў выдана ў мінулым годзе. Гэтыя тыражы канцэнтруюцца перш за ўсё ў 32 краінах, дзе выдаецца 80% агульнай колькасці сусветнага тыражу. (яц)

ДЗЕНЬ СПОРТУ

5 чэрвеня г.г. у беларускім ліцэі ў Гайнаўцы быў дзень спорту. У гэты дзень адбыўся валейбольны матч паміж дружынамі дзяўчат і хлопцаў. Пасля ўпартай барацьбы (на здымку) перамаглі дзяўчаты 2:0. Вёў матч заслужаны трэнер мгр. Мікалай Врублеўскі.

Тэкст і фота В. Бура

Смяюцца з Мальволіо — аднаго з герояў «Дванаццатай ночы» Шэкспіра, калі той заляцаецца да Алівіі, бо яго ашукалі, сказаўшы, што дзяўчына кахае яго; смяюцца і з Алівіі, якая не ведае пра гэтыя штучкі і думае, што Мальволіо раптам з глузду з'ехаў. Смяюцца з камедыйнага акцёра, які ноччу ў атэлі памыляецца нумарам. Смяюцца, чытаючы творы Марка Твэна ці разглядаючы шаржы і карыкатуры Анарэ Дам'е. Смяюцца з франта, які шпацыруе, задраўшы нос, не ведаючы, што на яго новым капелюшы матляецца гандлёвая бірка. Ёсць і іншыя прычыны смяяцца, усміхацца і рагатаць.

Неабавязкова ўсякі кантраст выклікае смех. З тоўстага, напрыклад, коміка, які ў споднім уваходзіць у абедзенную залу, я ўжо з васьмі год не смяюся. Аднак, калі людзі ўжо смяюцца, дык смяюцца яны з кантрасту. І той, хто пры жарце альбо тонкай іроніі не заўважае гэтага кантрасту, міжволі застаецца сур'ёзным — яму не да смеху.

Эрых Кэстнер

ЧЫН

Гурток БГКТ і ЛьЗС у Крывяцічах арганізаваў 23.05.71 г. і 30.05.71 г. чын па ўпарадкаванню пляцоўкі для спартыўных гульняў. Пляцоўка для ігры ў футбол была грунтоўна адноўлена. У грамадскім чыне прымала ўдзел каля 40 асоб. Вартасць працы ацэньваецца 7 тысячамі злотых. У правядзенні чыну памагалі Глінка Аляксей і Мікалай Мураўка, якія кіруюць сельскагаспадарчым гуртком (пазычалі трактары, каб навазіць жвіру). Да крывяціцкага гуртка ЛьЗС належаць таксама хлопцы з вёскі Мора.

ПАТРЭБНА САЖАЛКА

Многа гаварылася ў Крывяцічах аб патрэбе стварэння супрацьпажарнай каманды. Бяда аднак у тым, што ў Крывяцічах няма сажалкі для супрацьпажарных мэтаў. Сельскагаспадарчы гурток абяцаў дапамагчы — даць трактары для вывазу зямлі. Аднак пакуль што сяляне Крывяціч не спяшаюцца капаць сажалку. А яна вельмі нам патрэбная.

Ваня Кірызюк

ПЕРСПЕКТЫВЫ ВЁСКІ

Каб павялічыўся надой малака ад кароў і каб жывёлагадоўля пашыралася, жыхары вёскі Рэдуты (Бельскі павет) у мінулым годзе загаспадарылі сялянскую пашу ва ўрочышчы «Выган», размешчаны каля самай вёскі. Пасеялі тут высокаякасную траву і вырасла яна, як на дзіва, вялікая, густая. Цяпер гэты кавалак (каля 30 га) жыхары Рэдутаў падзялілі паміж сабою і кожнаму выпала больш-менш каля 0,25 га. Гэта нешта значыць, бо з такога кавалка будзе 2—3 фуры добрага сена. В. Б.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Odraza" (węgierski), 6—7. „Jeśli dziś wtorek to jesteśmy w Belgii" (ang.), 8—9. „Fraulein Doktor" (jugosłowiański), 10—11.

Нараўка

„Jarzębina czerwona" (polski), „Los człowieka" (radz.), 7—11.

Нарва

„Dziura w ziemi" (polski), „Nie wspominać o przyczynie śmierci" (jugosłowiański), 7—11.

Чыжы

„Nieśmiertelni Flip i Flap" (USA), „Wielka miłość" (franc.), 7—11.

Дубічы Царкоўныя

„Co wieczór o 11-tej" (radz.), „Nie smuć się" (radz.), 7—11.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Popierajcie swego szeryfa" (USA), „Życie, miłość i śmierć" (franc.), 7—11.

Орля

„Labirynt miłości" (radz.), „I znów z tobą" (węgierski), 7—11.

Райск

„Dżamila" (radz.), „Gang Olsena" (duński), 7—11.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Otello z prowincji" (węgierski), 6—7. „Ranny w lesie" (pol.), 8—9. „Wahadło" (USA), 10—11.

Янаў

„Pejzaż z bohaterem" (polski), 7—11.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Panowie z kompleksami" (włoski), 6—7. „Lucia" (kubański), 8—9. „Kto wierzy w bociany" (polski), 10—11.

Мельнік

„Skarb bizantyjskiego kupca" (czeski), 6—7. „Pippi" (włoski), 8—9. „Wahadło" (USA), 10—11.

Мілейчыцы

„Niepokoje wychowanka Torlesa" (NRF), 6—7. „Sklep z modelkami" (USA), 8—9. „Kto wierzy w bociany" (polski), 10—11.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wrzystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 5.712 E-3

◆ БУТЭЛЬКА ◆

Нядаўна на вуліцы нейкі хлопец бутэльку разбіў. Штосьці ён нёс. Я не ведаю. Газу або бензін. Або можа ліманад. Адным словам, нейкі прахаладжальны напітак. Час гарачы. Піць хочацца.

Дык вось, ішоў гэты хлопец, заглядзеўся і трахнуў бутэльку на тратуар.

І такая, ведаеце, шэрасць. Няма таго, каб нагой асколкі з тратуара спіхнуць. Ну! Разбіў, чорт такі, і пайшоў далей. А іншыя прахожыя так, значыцца, і ходзяць па гэтых асколках. Вельмі міла. Прысеў я тады наўмысна на тумбу ля варот, што далей будзе.

Бачу — народ ходзіць па шкле. Лаецца, але ходзіць. І такая, ведаеце, шэрасць. Ніводнага чалавека не знаходзіцца грамадскую павіннасць выканаць.

Ну ці ж цяжка гэта? Ну ўзяў бы — спыніўся на некалькі секунд і спіхнуў бы асколкі з тратуара той жа шапкай. Дык не, ідуць міма. Не, думаю, мілыя! Не разумеем мы яшчэ грамадскіх заданняў. Прэмся па шкле.

А тут яшчэ, бачу, нейкія хлапчукі спыніліся.

— Эх, — кажуць, — шкада, што босых цяпер мала. А то, — кажуць, — вось бы здорава наляцець можна.

І раптам ідзе чалавек.

Зусім простага, пралетарскага выгляду чалавек.

Спыняецца гэты чалавек каля гэтай разбітай бутэлькі. Круціць сваёй мілай галавой. Пакрэкваючы, нахіляецца і газецінай змятае асколкі ўбок.

Вось, думаю, здорава! Дарэмна хваляваўся. Не астыла яшчэ свядомасць у масах.

І раптам падыходзіць да гэтага простага чалавека міліцыянер і яго прабірае:

— Ты што ж гэта, — гаворыць, — курыная галава? Я табе загадаў падабраць асколкі, а ты ўбок сыплеш. Калі ты дворнік гэтага дома, ты павінен свой раён ачышчаць ад свайго лішняга шкла.

Дворнік, мармычучы сабе штосьці пад нос, пайшоў у двор і праз мінуту зноў з'явіўся з мятлой і бляшаным шуфлікам. І пачаў прыбіраць. А я доўга яшчэ, пакуль мяне не прагналі, сядзеў на тумбе і думаў пра ўсялякае глупства. А ведаеце, бадай, самае дзіўнае ў гэтай гісторыі тое, што міліцыянер загадаў прыбраць шкло.

Міхаіл Зошчанка

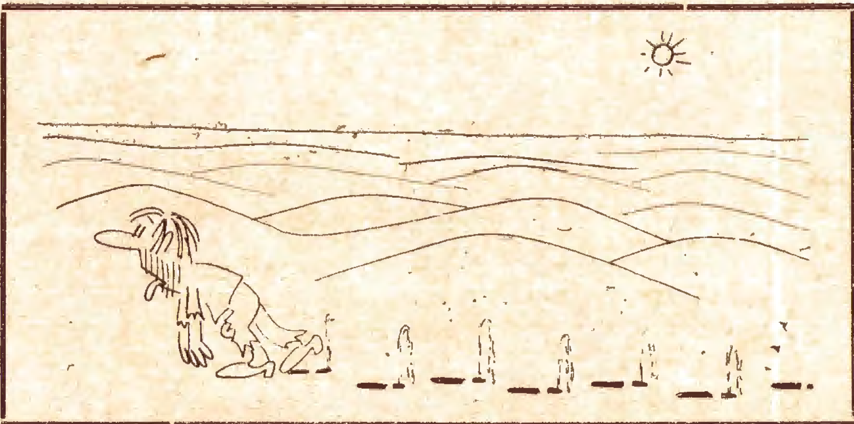

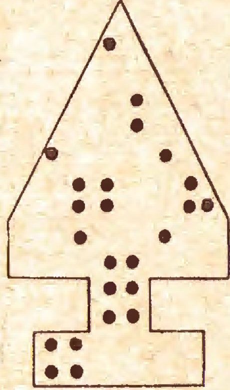

Гэту фігуру раздзяліце чатырма лініямі. З атрыманых частак злажыце квадрат так, каб у любой палавіне квадрата было па 12 кружкоў, а па двух дыяганалях — 8.

* ✲ *

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:
На дзяленні № 2.

ЦЯРПЛІВЫ

— Вы хочаце стаць маёй жонкай?
— Дык мы знаёмы толькі два дні!
— Ну, добра, я магу пачакаць яшчэ дзянёк...

ДЫСЦЫПЛІНАВАНЫ

Старшыня пээтэгэсу сабраў усіх шафёраў і строга папярэдзіў, каб, маўляў, за кіраўніцай не было ніводнага п'янага, а калі пасля працы недзе трапіцца выпіць, дык прыдзі на другі дзень у кантору і скажы: «Таварыш старшыня, я быў учора п'яны».

Вось адзін шафёр напіўся вечарам, а потым раніцай устаў, добра пахмяліўся, пайшоў да старшыні пээтэгэсу і сказаў:
— Таварыш старшыня, я ўчора быў п'яны!
— Ты і сёння п'яны!
— А пра гэта я вам заўтра паведамлю, — сказаў шафёр.

ПА САКРЭТУ

З расказа загадчыка базы

Тавар заляжалы —
Звычайна мыла —
Збываць трэба неяк,
Хоць міла, не міла.

І чутку пускаю,
Як нейкую тайну,
Што фабрыка стала —
Рамонт капітальны.

Перш жонцы пра гэта
Сказаў па сакрэту.

А жонка — сяброўцы
Адразу ж, вядома:
— Глядзі, — па сакрэту...
— Дальбог жа, нікому...

Сяброўка — сваёй
Расказала сяброўцы:
— Глядзі, па сакрэту...
— Нікому ні слоўца...

А тая — сваячцы
Пад чэснае слова:
— Глядзі, па сакрэту...
— Была б я здарова...

Сваячка — суседцы
З усёй засцярогай:
— Глядзі, па сакрэту...
— Пабойся ты бога...

Суседка — суседцы
Сказаўшы, прасіла:
— Глядзі, па сакрэту...
— Маўчу, як магіла...

Пай-шло-о маё мыла!

Каб толькі між намі —
Скажу па сакрэту:
Тавар заляжалы
Яшчэ ёсць, кабеты!

Генадзь Кляўко

У ЗААПАРКУ

У заапарку нарадзіўся шымпанзе. Стары шымпанзе з неадабрэннем паглядзеў на свайго патомка.

— Не хвалюйся, — пашаптала яго жонка, — у першыя дні кожная малпа выглядае, як маленькі чалавек, а потым усё праходзіць.

ПРЫЧЫНА

— Эх, цудоўная была футбольная дружына ў нашым горадзе! Чаму аб ёй цяпер нічога не чуваць?
— Распалася.
— Ігракі пастарэлі? Ці іх пераманілі ў іншыя гарады?
— Ды не! Проста ўкралі мяч.

ПАГНЕВАЎСЯ

Кастусь вяртае Васілю 100 злотых, якія месяц таму назад у яго пазычыў. Васіль з радасцю ляснуў сабе па лобе:
— Вачыш ты, а я ўжо зусім забыў пра іх.
— Ну, ведаеш, пра гэта ты мог сказаць і раней, — пагневаўся Кастусь.

ХВІЛІНКА

Нейк маці са сваім васьмігадовым сынам паехала ў горад. Сын убачыў на адным з будынкаў надпіс: «Хвілінка» і спытаў:
— Мама, а што гэта значыць — «хвілінка?»
Маці адказала:
— Гэта, сынку, такі рэстаран, дзе гадзіну трэба чакаць абеду, а хвілінку есці.

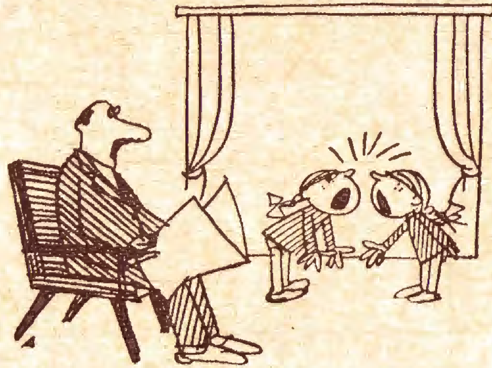

— *Чаго раскрычаліся?*
— *А мы гуляем у магазін.*

У СУДЗЕ

Сміт падаў у суд на Браўна за знявагу. Суддзя сказаў Браўну:
— Вы назвалі свайго сабаку Сміт і пастаянна крычалі ёй: «Фу, Сміт, фу, нягоднік!» Гэтым вы яўна хацелі абразіць суседа.
— Вы памыляецеся, — запратэставаў Браўн. — Я хацеў абразіць сабаку.

АБОЕ РАБОЕ

Жонка: — Я патрабую, каб нас развялі: муж без майго ведама прадаў кухонныя каструлі, а грошы прапіў.

Муж: — Я таксама прашу развесці нас: продаж каструль жонка прыкмеціла толькі на шаснаццаты дзень!

ЗАКЛАД

Габравец і шатландзец зрабілі заклад, хто даўжэй пражыве без ежы. Праз месяц памёр з голаду шатландзец, прызнаўшы сябе, такім чынам, пераможцам. Услед за ім памёр і габравец. Але памёр з роспачы: цяпер яму не было ад каго атрымаць свой выйгрыш.

— *Гэта ты абрэзаў сетку, нягоднік?*
— *Не сярдуй, мамачка, я хацеў зрабіць з яе баскетбольную карзінку.*

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Марысі і Веры Манцюк, а таксама Надзі Нікалаюк з вёскі Мікулічы, Сямяціцкага павета, змяшчаем песню:

МЯЦЕЛІЦА

Словы А. Дзеружынскага
Музыка М. Шумiлiна

Ой, мяцеліца,
Ой, мяцеліца
Ўсе дарожкі замяла.
Як мне, дзяўчыне,
Як мне, дзяўчыне,
Ехаць з любым да сяла?

Я сняжыначкі,
Я сняжыначкі
Сваім сэрцам растаплю,
Ведай, міленькі,
Ведай, міленькі,
Цябе моцна я люблю.

Ой, мяцеліца,
Ой, мяцеліца
Пагуляла і пайшла...
А вяселейка,
А вяселейка
Едзе з песняй да сяла.

АДНАДУМСТВА

Інстытут грамадскай думкі правёў апытанні сярод маладажонаў: хто павінен быць асноўным і стальным кармілецам сям'і?

— Хай заўжды будзе мама! — аднадумны адказ апытаных.

РЫБАК

Пажылы рыбак, па прафесіі настаўнік, злавіў маленькага сома, палюбаваўся ім і затым, кінуўшы яго назад у раку, сказаў:
— Адпраўляйся дамоў і заўтра вяртайся з бацькамі.

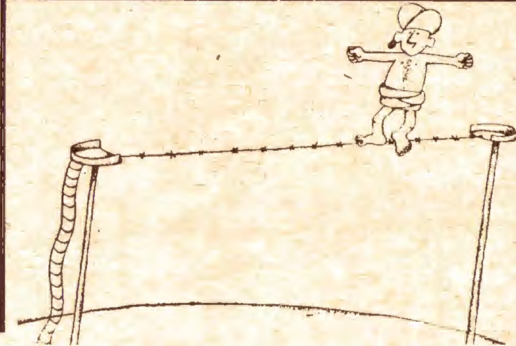

КУРЁЗЫ

НЕАД'ЕМНАЕ ПРАВА АМЕРЫКАНЦАЎ

Шмат дзе на свеце ўзнік анты-мідзі-фронт, на бок якога дзе-нідзе пераходзяць ужо афіцыйныя ўлады. У Гановер-Парку, напрыклад, маленькай абшчыне пад самым Чыкага — мясцовая адміністрацыя пастанавіла «накіраваць усю моц закона супраць носьбітак мідзі і максі». Пад пагрозай немалога штрафу ім забаронена заходзіць у парк. «Мы доўга цацкацца не будзем», — заявіў намеснік мэра Уільям Дэвіс. Пастанова «грунтуецца» на «неад'емным праве амерыканцаў захапляцца жаночай постацю ў найбольш яе выйгрышным месцы». Аднак сам мэр Рычард Вэйкер больш аптымістычны і памяркоўны: «Думаю, няма неабходнасці са ўсёй строгасцю ажыццяўляць гэту пастанову, бо ў нас досыць прыгожых ножак і для максі, і для мідзі, і для міні».

НЕАНАЦЫСЦКІЯ ПУШКАРЫ

Заходнегерманскія таможнікі затрымалі на граніцы з Люксембургам двух малойчыкаў, аўтамабіль якіх быў бітком набіты неанацысцкімі лістоўкамі. Акрамя таго, у аўтамашыне аказалася... хуткастрэльная гармата. На пытанне, адкуль яна ў іх, неанацысты, не міргнуўшы вокам, адказалі, што знайшлі гармату на звалцы металалому. Такое тлумачэнне задаволіла таможнікаў, і яны, канфіскаваўшы гармату, адпусцілі затрыманых. Не збянтэжыла таможнікаў фашысцкая літаратура: яна ж выдадзена нацыянальна-дэмакратычнай партыяй, якая дазволена ў ФРГ і ахоўваецца канстытуцыяй.

ЯК ВЕНЕРА МІЛОСКАЯ

Музычны крытык у часопісе «Мюзік Уорлд» (горад Таронта, Канада) так ацаніў якасці піяністкі Вівіян Трэшвуд: «Вылітая Венера Мілоская — і твар, і рукі!»

Сцеражыся сустрэцца з дурнем, калі вуліца нешырокая.